

Peti vrh neuvrščenih v Colombu se je izredno uspešno končal

Peta konferenca neuvrščenih v Colombu se je minuli teden izredno uspešno končala.

Pred dvajsetimi leti se je zamisel, ki se je razvila v verjetno najbolj pomemben političen dejavnik današnjega sveta, rodila na sestanku Nehruja, Nasserja in Tita na Brionih v Jugoslaviji. Očetje neuvrščenosti, — od vseh je živ samo še tovariš Tito — so že pred dvajsetimi leti videli v blokovski delitvi sveta nevarnost in oviro za enakopraven in miroljuben razvoj celotnega človeštva. Pet mejnikov politike neuvrščenosti — Beograd, Kairo, Lusaka, Alžir in letos Colombo, je človeštvo pokazalo, po, ki pomeni v trenutni svetovno-politični situaciji edini izhod iz neenakopravnih in zapletenih političnih in gospodarskih odnosov v svetu.

Torej, če gledamo svetovne procese in dogajanja v teh makromerilih, potem nam mora biti vedno bolj jasno, da ta problem lahko razreši človeštvo le na ta način, da dokončno s skupnimi naporji pomete z vsemi tistimi, ki zaradi privilegijev in monopolov zavirajo enakopraven vsestranski razvoj človeštva.

Gibanje neuvrščenosti, ki je trn v peti močnih in razvitih držav, ne temelji, kot trdijo nekatere močne blokvske države, na neangažiranju, temveč prav nasprotno. Cilj neuvrščenih je odstranitev vseh vrst privilegijev in monopolov, odstranitev blokvske delitve sveta, odstranitev gospodarskega izkoriščanja nerazvitih držav s strani razvitih, vzpostavitev popolne svobode in gospodarske osamosvojitve.

V posebni gospodarski deklaraciji, ki jo je podpisalo 86 neuvrščenih držav, le-te poudarjajo, da je vedno bolj očitno, da trenutni sistem ne more zagotoviti naglejšega razvoja držav v razvoju in pospešiti izkoreninjenja revščine, lakote, bolezni, nepismenosti in družbenih tegob, ki so nastale v stoletjih nadvlade in izkoriščanja.

Najbolj pomembno za gospodarstvo neuvrščenih je, navaja deklaracija, "izkoreninjanje imperalizma, kolonializma in neokolonializma ter vseh drugih oblik odvisnosti in podjarmljanja, nadvlade in izkoriščanja." Gibanje neuvrščenosti temelji na malih, v veliki meri gospodarsko manj ali nerazvitih državah.

Tudi koroški Slovenci imamo, čeprav smo mala narodna manjšina, ne samo vso pravico, ja celo dolžnost, da zavzamemo k procesom v svetu, od katerih zavisi tudi naš nadaljnji razvoj, svoje stališče. Tudi nas zatira relativno visoko razvita, na papirju kot nevtralna deklarirana država, ki ni zavzelo angažiranja v politiki neuvrščenosti. Torej, če se koroški Slovenci ogrevamo za različne politične procese v svetu, potem je naše mesto brez dvoma prav tako v veliki skupini neuvrščenih držav na svetu, ki se najbolj vnelo zavzemajo za bolj enakopravne gospodarske, politične in ne nazadnje tudi nacionalne odnose v svetu.

Dipl. inž. Feliks Wieser

RTV Ljubljana - stvaren prikaz manjšinske politike v Avstriji

RTV Ljubljana je v sredo imela na sporedu oddajo o manjšinski politiki Avstrije. V tej oddaji so spregovorili predstavniki prizadetih manjšin, člani večinskega naroda in predstavniki avstrijske manjšine na Južnem Tirolskem.

Oddaja je pokazala stvaren položaj manjšinske politike v Avstriji, v kateri so znatnostni zavzemali stališče k trdim ukrepom oblasti napram manjšinam oz. k nameravanemu štetju posebne vrste. V oddaji so ci-

Obvestilo

ZVEZE SLOVENSKEH IZSELJENCEV

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo 29. avgusta 1976 s pričetkom ob 14.30 uri v prostorih gostilne Ogris (Miklavž) v Bilčovsu svoj

REDNI OBČNI ZBOR

povezan s tradicionalnim
DRUŽABNIM SREČANJEM

Letošnji DAN IZSELJENCEV vpada v čas, ko smo po kapitulaciji uradne Avstrije pred nemškimi nacionalisti koroški Slovenci prisiljeni, da z odklonitvijo diktata o preševanju izpričamo svojo življenjsko voljo. Zato prisrčno vabljeni vsi izseljenci z družinami, prijatelji in znanci.

Zvez slovenskih izseljencev

Dosledna linija

V odrekanju pravic koroškim Slovincem in v gonji proti njim je opaziti doslednost kot malokje v naši notranji politiki.

Ko je vlada v vsem popustila in sledila v manjšinski politiki zahtevam koroških nemških nacionalistov ter jim zadostila s tem, da je sprejela zakone o preševanju posebne vrste, o narodnih skupnostih in o spremembi prevedbe plač, so nemški nacionalisti očitno sklenili kot zadnje naskok na vodstvo obeh osrednjih organizacij, da bi ga zamenjali z njim mami skoraj vsa sredstva obveščanja.

Dne 8. avgusta 1976 je dr. Feldner pričel z napadom, češ "kljub najbolj velikodušnim dajetvam v zakonu o pospeševanju narodnih skupnosti, ki daleč presega 7 — blati nacionalno-komunistični voditelji Slovencev našo avstrijsko državo in grejo znova tako daleč, da grozijo spet z nevarnostjo za našo mejo."

In že dan navih mu je sekundiral zvezni kancler, da je težko rešiti problem, ker nekateri slovenski voditelji želijo "slovensko ozemlje" in da je on zato zadnji, ki ne bi razumel strahu Korošcev, ko pa je bila Koroška že dvakrat plen tujih vojakov.

Po teh izjavah jasno ni mogel manjkati koroški deželni glavar, ki že ve povedati, da del slovenske manjšine ne sledi več manjšinskemu vodstvu in da se že ustvarja "tretja sila", ki se bo v kratkem formirala.

No — vse to je voda na mlin obveščevalnim sredstvom, ki kakor "Kleine Zeitung" začne kar s svojimi cenzurami, ki dosežejo svoj višek v

izraženem dvomu o lojalnosti predsednika Zveze slovenskih organizacij, ker si je dovolil poudariti, da bi bili koroški Slovenci kljub svojim prizadevanjem za sporazumno rešitev odprtih vprašanj med prizadeto narodno skupnostjo in pristojno vlado, če ne bi našli razumevanja za ta sodobni demokratični koncept reševanja manjšinskih vprašanj, primorani obrniti se na pomoč Jugoslavije kot zaščitnice slovenske narodne skupnosti, kakor je to storila Avstrija za svojo manjšino v Južnem Tirolu.

Koroški Slovenci na vse to odgovorimo lahko samo, da smo svojo lojalnost do domovine dokazali v času, ko jo je velikonemška vojska z zasedbo začasno zbrisala z zemljevidov in jo je teptal nacistični škorenj. Kljub lojalnosti in zlasti zaradi pravilno pojmovane državljanske zavesti pa si ne pustimo vzeti pravic, ki nam gredo, in od vodstva naših organizacij pričakujemo in terjamo, da — ponavljamo besede iz Kleine Zeitung — za dosego in v obrambo legitimnih pravic izkorišča "do skrajnosti vse šanse, ki ji jih nudi demokratična ustava naše države", katere del je tudi državna pogodba z vsemi določili v korist manjšinam in v obrambo proti obnovi nacizma in velenemškega nacionalizma. Med skrajne šanse spada tudi internacionalizacija, kakor jo je učinkovito predočila naša država.

Katoliška delavska mladina ostane v solidarnostnem komiteju

15. avgusta je neki koroški dnevnik prinesel vest, da je Katoliška delavska mladina izstopila iz Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev. Ta vest je povsem neutemeljena in ne odgovarja resnici. Katoliška delavska mladina je slej ko prej članica Solidarnostnega komiteja in se bo tudi v bodoče — kakor je nedavno izjavila — ukvarjala z manjšinsko problematiko na Koroškem. Za to je tudi dobila pooblastilo na izrednem zasedanju vodstva koroške škofije 26. julija tega leta. Hkrati Katoliška delavska mladina ugotavlja, da hujskajo prav tiste sile proti sodelovanju krščanskih organizacij v solidarnostnem komiteju, katerim manjka civilna korajža za tako nastopanje. Ob koncu poziva Katoliška delavska mladina vse tiste sile, ki so doslej molčale k manjšinski problematiki, da naj dokažejo svojo manjšini naklonjeno miselnost.

Široka podpora našemu boju za pravice

Sklep treh v parlamentu zastopanih strank, da v jeseni izvedejo ljudsko štetje posebne vrste, je v nasprotju z določili državne pogodbe in hkrati pomeni revizijo tega mednarodnega dokumenta, v katerem so slovenski in hrvaški manjšini v Avstriji zagotovljene vse narodne pravice.

Ta sklep oziroma zakon ni naletel le na odpor pri koroških Slovincih in gradiščanskih Hrvatih, marveč ga je z ogorčenjem sprejela širša javnost v matični Sloveniji in ostalih republikah SFRJ.

Vsi narodi in narodnosti Jugoslavije so v preteklem tednu koroškim Slovincem in gradiščanskim Hrvatom od uradnih političnih in kulturnih forumov do delavskih združenj v vsej državi izrazili svojo solidarnost in podporo v boju za njihove pravice. V preteklih tednih in dneh so priredili številna protestna zborovanja, v katerih so nam izpričali svojo solidarnost in protestirali proti zakonu o štetju posebne vrste ter brutalnemu nastopanju varnostnih organov napram slovenskim mladincem. Odlomke nekaterih protestnih pisem in izraze solidarnosti objavljamo v današnji številki.

■ Koordinacijski odbor družbenopolitičnih organizacij železarne Jesenice:

... Zadnji dogodki, ki so se zvrstili v Škocijanu in Sinči vasi, presega vse meje civilizirane družbe neke organizirane države. Teror nad slovensko in hrvaško manjšino onkraj Karavank nas spominja na najhujše čase nacizma. Početja avstrijskih oblasti prav gotovo slabo vplivajo na politično situacijo v Evropi, predvsem pa na odnose med sosednjima državama.

Danes, ko se po tridesetih letih zloma nacizma pojavljajo ljudje s polnimi prsmi odlikovanj, med njimi tudi kljukasti križi, pomeni, da je treba energično ukrepati, ker s tako državo in njihovimi voditelji, ki dopuščajo take izpade, nekaj ni v redu.

Popuščanje nacističnim organizacijam na Koroškem pomeni odobravanje njihovega početja. Podpiramo vsa prizadevanja naših organov, predvsem sekretariat za zunanje zadeve, za pravično rešitev in zaščito manjšine na Koroškem, istočasno pa zahtevamo, da ukrepajo ostreje proti nasilju in zahtevajo, da problem obravnava OZN. Smatramo, da mora biti o teh dogodkih svetovna javnost seznanjena.

■ Delavci tovarne „Mura“ v Murski Soboti:

Delavci tovarne oblačil in perila „Mura“ iz Murske Sobotice vam pošljamo naše delavske pozdrave in vam sporočamo, da podpiramo vaš pravičen boj za uresničitev osnovnih pravic za obstoj slovenskega življenja na Koroškem...

■ Temeljna organizacija tzd stavbenega pohištva Radlje ob Dravi: Zbrani na protestnem zborovanju 18. avgusta, najostreje protestiramo (Dolge na 8. strani)

Cilj je jasen - asimilacija

Upanje, da bo osveščanje demokratičnega dela javnosti v sosednji Avstriji vendarle uspelo zavrniti zlovesčo pretnjo slovenski in hrvatski manjšini na Koroškem, štajerskem in Gradiščanskem, se ni uresničilo. Avstrijski zvezni parlament je v prvih poletnih dneh sprejel od treh glavnih avstrijskih političnih strank — socialistične, ljudske in svobodnjaške — dogovorjena zakona: novelo zakona o popisu prebivalstva in zakon o narodnostnih skupinah. Uzakonjeno je torej ugotavljanje manjšine in dejstvo, da bodo poslej pravice manjšine v Avstriji odvisne od številca njenih pripadnikov. Najširša jugoslovanska javnost je pred in po sprejetju obeh zakonov odločno in s čvrstimi argumenti izražala ogorčenje nad tem korakom sosednje države. Organi naše države so v vrsti uradnih in izčrpnih utemeljenih izjavah v državniški in diplomatski obliki povzeli občutenje naših ljudi. Svoje ogorčenje so izrazile družbeno politične organizacije, društva, združenja, posamezniki. Zvrstili so se znanstveniki in časniški zapisi, ki z vseh strani ponovno osvetljujejo ta, ne prvi, a vsekakor v povojnem obdobju najtežji udarec naši manjšini v Avstriji. Zlasti pa je odločno, brezkompromisno in enotno izrazila svoj ne zoper poskus nemško-nacionalnega diktata sama manjšina.

Odveč bi bilo ponavljati vse tehtne misli o tem zadnjem asimilacijskem poskusu zoper slovensko in hrvatsko manjšino, ki so bile rečene in zapisane pri nas. Nekatera dejstva pa velja poudariti. Predvsem zato, ker je pred nami prav gotovo dolgotrajen in zapleten boj za to, da Avstrija stopi na pot poštenega izpolnjevanja obveznosti do manjšin, ki jih je sprejela.

Ko je republika Avstrija uspela leta 1955 znova vzpostaviti v nespremenjenih mejah svojo neodvisno državnost, je z državno pogodbo pridobila pravice in prevzela dolžnosti. Avstrijski zvezni parlament je potrdil državno pogodbo v celoti in v vseh posameznostih, ki jo tvorijo. SFRJ je na temelju ustreznih določil same državne pogodbe pristopila k njej, jo ratificirala in tako postala polnopravna stranka te pogodbe. Nič novega ni, če omenimo, da ni uspelo v obdobju do leta 1955 naše prizadevanje za spremembo meje z Avstrijo. Dosegli pa smo, da se v državni pogodbi slovenskemu in hrvaškemu življu zagotovi — kot narodnim manjšinam v Avstriji — možnosti za obstoj in razvoj. Zato velja poudariti, da prav ob tem, ko čl. 5 državne pogodbe zagotavlja Avstriji predvojne meje — vprašljiva pa je bila predvsem meja z Jugoslavijo — čl. 7 državne pogodbe nalaga Avstriji zato, ker ni prišlo do spremembe meje, določene obveznosti. In tu smo pri pomembni ugotovitvi. Ni namreč dopustno po temeljni pravni logiki, še manj po veljavnem mednarodnem pravu, sprejeti pravice iz neke mednarodne pogodbe, obenem pa zanikati, ne izpolnjevati dolžnosti iz iste pogodbe. Naj tudi zapišemo, da seveda neizpolnjevanje dela mednarodne pogodbe postavi pod vprašaj vso tisto njeno vsebino, ki je v zvezi z neizpolnjenimi

določili.

Kako je Avstrija v 21 letih izpolnjevala bilo velikokrat ugotovljeno. Ne le pri nas! Svoje obveznosti iz državne pogodbe, je tudi avstrijski, v svetu znani teoretiki mednarodnega prava in manjšinske problematike (npr. Th. Veiter, F. Ermacora idr.), so omenjali in omenjajo, da so nekatere točke čl. 7 državne pogodbe ostale neizpolnjene in da bo državno pogodbo potrebno dosledno izpolniti. Številne osebnosti na čelu z zveznim kanclerjem izjavljajo in obljubljajo iz leta v leto, da bo čl. 7 državne pogodbe izpolnjen.

Tudi oba sprejeta sporna zakona imata namen, po uradni avstrijski razlagi, da se izpolnijo obveze iz čl. 7 državne pogodbe — po 21 letih! Kakšno izpolnitev imajo v mislih, bo razvidno kasneje. Tu zapišimo le, da so Slovenci in Hrvatje v Avstriji potrpežljivo čakali 21 let. In dočakali so ukrep za ukrepom, ki so postopoma slabšali njihov položaj in jim krnili pravice. Na koncu so dočakali zakona dunajskega parlamenta, ki naj potrdita in posvetita vse tisto nasilje, ki se je izvajalo nad njimi od prvih dni germanizacije do danes!

Dejstvo, da na Koroškem in štajerskem poleg nemško govorečih Avstrijcev žive tudi Slovenci, ni bilo nikoli neznano. Prav tako je znano, da je kot posledica germanizacijskega pritiska že za časa habsburške monarhije število zavednega slovenskega prebivalstva močno upadlo. Izid plebiscita po I. svetovni vojni je bil že posledica predhodne germanizacije. Po plebiscitu naj bi prva avstrijski republika zato, ker je v njenih mejah ostala dvojezična južna Koroška, zagotovila slovenski manjšini oziroma njenim pripadnikom pravice po določilih senžermenske mirovne pogodbe. Toda germanizacijski pritisk se ni le nadaljeval, temveč se je stopnjeval do kulminacije v obdobju Hitlerizma. Po zmagi v II. svetovni vojni je Jugoslavija znova zahtevala priključitev dvojezičnega ozemlja, ki je po plebiscitu pripadlo Avstriji. Tudi tokrat je sporno ozemlje po sklepu velikih zaveznikov ostalo v okviru republike Avstrije. Ta pa se je ponovno, tokrat s 7. členom državne pogodbe, obvezala, da bo zagotovila Slovincem na Koroškem in štajerskem ter Hrvatom na Gradiščanskem vrsto posebnih manjšinskih pravic. Te obveznosti Avstrija do danes ni izpolnila, pač pa se po letu 1955 korak za korakom likvidira tisto, kar so Slovenci na Koroškem dobili v obdobju med I. 1945 in 1955, v času, ko je bilo mejno vprašanje še odprto. Medtem je ugotovljeno število Slovincov od štetja do štetja prebivalstva drselo navzdol, delno kot posledica izsiljene asimilacije, delno kot rezultat spretnih statističnih mahinacij ob štetjih prebivalstva. Sedaj, po 21 letih, naj bi se ugotovilo, kje sploh Slovenci so, kje jih je še kaj in kjer jih je vsaj približno 25 % prebivalstva, naj bi jim pripadale nekatere pravice iz zakona o narodnostnih skupinah. O dejanskem obsegu teh pravic bo še govora. Najprej lahko ugotovimo, da niti po zdravi pameti niti po elementarnem občutku za pravo in pravičnost ne more biti sprejemljivo, da se potem, ko se je desetletja in več zavestno

in stoletja spontano izrivalo Slovence na Koroškem in štajerskem, sedaj ugotovi „stanje“, kot da se pred tem ni nič zgodilo, in se nato izhaja iz tega „ugotovljenega“ stanja pri opredeljevanju pravic. Jemlješ, jemlješ sosedu, prestavljaš mejnike v njegovo škodo kar naprej. Ko si mu pravzaprav vzel vse, pa rečeš: ugotoviva zdaj, kaj je moje in kaj tvoje in to zapišiva, da bo za naprej jasno!

Tudi mnogi Avstrijci poudarjajo, da bo ugotavljanje manjšine in postavljanje manjšinskih pravic v odvisnost od 25 % v vzdušju in ob pogojih, kakršni so zlasti na Koroškem danes in po tem, kar se je desetletja in stoletja dogajalo, korak k likvidaciji slovenstva na Koroškem, korak k izginotju Slovincov. Sklenjena ozemlje, kjer so Slovenci od nekdaj živeli in kjer so uživali tisto malo ali nič manjšinskih pravic, bo razbito na nekaj izoliranih otočkov, kjer bo Slovincov več kot 25 % in kjer naj bi jim pripadale pravice iz manjšinskega varstva. Sklenjenega dvojezičnega ozemlja bi ne bilo več, slovenske manjšine počasi tudi ne. Problem bi bil — za šoviniste in naslednike nacionalsocializma v Avstriji — rešen. Zato ni naključje in ne pretirano, da za napovedano ugotavljanje manjšine mnogi uporabljajo nazive „statiistični genocid“, „etnocid“ ipd.

Jugoslavija je ena od polnopravnih strank državne pogodbe. Določila čl. 7 te pogodbe so znana in jasna. Med temelji vsakršnega pravnega reda, tudi mednarodnega, je vsekakor načelo „pogodbe je treba izpolnjevati“ (pacta sunt servanda). Izpolnjevati jih je treba pošteno in v dobri veri. Ustanovna listina OZN poudarja med načeli, po katerih naj se države ravnaajo, da bodo članice OZN „izpolnjevale v dobri veri obveznosti, ki so jih prevzele“. Dunajska konvencija o pogodbenem pravu iz leta 1969 določa, da „vsaka pogodba, ki velja, obvezuje stranke pogodbe in so jo te dolžne izpolnjevati v dobri veri“. Sklepa listina Helsinške konference o varnosti in sodelovanju v X. poglavju Deklaracije o načelih, po katerih se ravnaajo države udeležence konference v medsebojnih odnosih, zavezuje države udeležence, da bodo „vestno izpolnjevale svoje obveze po mednarodnem pravu, tako tiste, ki izhajajo iz obče priznanih načel in pravil mednarodnega prava, kot tudi obveze, ki izhajajo iz pogodb in drugih sporazumov, v skladu z mednarodnim pravom, katerih podpisnice so“. Opirajoč se namenoma na nedvomno najuglednejše ime avstrijske mednarodne pravne doktrine, je v primeru tolmačenja mednarodne pogodbe prvenstveno potrebno ugotoviti dejansko voljo strank, kot izhaja iz teksta pogodbe. Od teksta se je moč odaljiti le, če bi bil absurd.

Prav na kratko si oglejmo zadevo v zvezi z avstrijsko državno pogodbo. Prvo: namen določb v čl. 7 je nedvomno zagotoviti pravice, varovati pravice slovenske in hrvatske manjšine. Absurdno bi bilo sklepati — četudi bi ne poznali geneze nastajanja čl. 7 in bi ne vedeli, zakaj je do čl. 7 prišlo — da so podpisnice državne pogodbe z njim hotele okrniti, zmanjšati, odvzeti, v vsebinskem ali teritorialnem pogledu, pravice manjšin. Nedavno tega sem že zapisal, da po dokaj izčrpnem študiju mednarodno pravne problematike manjšin ne poznam pogodbe, ki vsebuje določila o pravicah neke manjšine ali njenih pripadnikov, da bi imela namen okrniti te pravice. Drugo: čeprav je med pogajanjimi tekla beseda o tem, in čeprav bi se tvorca državne pogodbe mogli zgledovati po določilih senžermenske pogodbe, kjer je izrecno govora o „znatnem številu“ manjšinskega prebivalstva (hudo nevednost bi jim pripisali, če bi menili, da niso ob pripravah čl. 7 avstrijske državne pogodbe imeli v mislih tudi določil senžermenske pogodbe), končni tekst čl. 7, to je tekst, ki je bil sprejet, podpisan in ratificiran, za uveljavitev pravic slovenske in hrvatske manjšine ne postavlja nobenega kvantitativnega pogoja. Torej stranke pogodbenice očitno niso imele namena vzeti iz čl. 7 na določen odstotek manjšinskega prebivalstva. Za izpolnitev nekega jasnega pogodbenega določila pa ni dopustno, da ena od pogodbenih strank naknadno postavlja dodatne pogoje. Tretje: nesporno je, da v obstoječem mednarodnem pravu ni nobenega splošnega pravila ali načela, ki bi določalo, da je za uživanje pravic iz manjšinskega varstva potreben določen odstotek manjšinskega prebivalstva. Če se eventualno želi z nekim mednarodnim aktom določeno pravico povezati z ustreznim odstotkom manjšinskega prebivalstva, mora ta akt to izrecno določati. Če to konkretno ni določeno, je tudi v primeru nejasnosti umestno le tolmačenje, ki je v skladu s splošnim načelom. To pa je, da načeloma po mednarodnem pravu pravice iz manjšinskega varstva niso vezane na nek določen odstotek manjšinskega prebivalstva. Četrto: ozemlje, kjer naj bi se uveljavile pravice

USTANOVNI KONGRES KOMUNISTIČNE ZVEZE AVSTRIJE: zahteva po popolni enakopravnosti manjšin v Avstriji

6. avgusta 1976 so se komunistične organizacije z Dunaja, Gadca, Tirolske, Salzburga in Celovca združile v eno enotno organizacijo, ki se imenuje Komunistična zveza Avstrije (Kommunistischer Bund Österreichs). Komunistične organizacije v raznih deželah in mestih Avstrije, so mnenja, da lahko bolj učinkovito delujejo v enotni centralistično-demokratični organizaciji. Po mnenju ustanoviteljev je takšna organizacija danes potrebna zato, ker KPA ni več „proletarska razredna partija“ in zato avstrijski delavski razred „nima več revolucionarnega vodstva“ (iz ustanovitvene izjave Komunistične zveze).

Na ustanovnem kongresu so delegati sklenili program in statut organizacije. V programu zavzema Komunistična zveza Avstrije tudi stališče do vprašanja manjšin v Avstriji in zahteva s tem v zvezi „pravico pripadnikom slovenske, hrvaške in madžarske manjšine do uporabe materinščine pri vseh uradih in sodiščih, v zvezni vojski, na dvojezičnem ozemlju neposredno, v ostali Avstriji pa preko tolmača. Pravico pripadnikom manjšin na mešanem ozemlju za dvojezično izobrazbo na vseh področjih ljudskega izobraževanja in pravico pripadnikom manjšin po celi Avstriji do pouka v materinščini. Nadalje obvezno poučevanje vseh otrok in mladotletnikov na mešanem ozemlju v jeziku manjšin. Dvojezičnost vseh topografskih napisov kot tudi vseh javnih razglasov, označb in napisov na mešanem ozemlju. Zakonito prepoved diskriminacije manjšin.“

Komunistična zveza Avstrije izdaja centralni organ „Klassenkampf“, v katerem se že od nekdaj zavzema za pravice manjšin. Program Komunistične zveze pa bo v kratkem izšel tudi v slovenščini.

iz čl. 7 avstrijske državne pogodbe na Koroškem, nikakor ni bilo in ni neznano. Posplošeno rečeno — to je bilo tisto ozemlje, ki ga je zahtevala SFRJ, opirajoč se na narodnostno načelo, pa je ostalo v okviru Avstrije. In ker je ostalo, naj bi na njem pripadale manjšini pravice iz čl. 7 državne pogodbe. Sami avstrijski organi so nekajkrat opredelili to ozemlje, npr. s spomenico koroške deželne vlade zaveznikom (12. 9. 1945) in z zakonsko uredbo dežele Koroške iz l. 1945 o območju obveznih dvojezičnih šol. O obsegu tega ozemlja se je nekajkrat izjasnila tudi sama prizadeta manjšina. Če ostanemo na ravni poštenege in v dobri veri tolmačenja čl. 7 avstrijske državne pogodbe, če torej izhajamo iz temeljnega namena strank pogodbenic, potem je območje, na katero se nanaša manjšinska zaščita, po tem členu najmanj tisto, na katerem je manjšina že prej uživala neke pravice. Tu pa smo znova vsaj pri območju, ki je zajemalo obvezno dvojezično šolstvo po uredbi koroške deželne vlade iz l. 1945. Eventualne omejitve tega ozemlja, na katero se čl. 7 nanaša, bi bile možne le s soglasjem prizadetih in zainteresiranih strani, to je zlasti same manjšine in SFRJ.

Sprejati smo omenili da bo še govora o dejanski vsebini določil sprejetega zakona o narodnostnih skupinah. Izčrpnost in tehtno analizira ta zakon aide-memoire ZIS avstrijski vladi (I. VII. 1976). Prvo kar je nesporeljivo je vsekakor povezovanje manjšinskih pravic z določenim odstotkom (25 %) manjšinskega prebivalstva. To bo pretežno del dvojezičnega ozemlja izločilo iz manjšinskega varstva in torej obrezpredmetilo čl. 7 državne pogodbe za ta del dvojezičnega ozemlja. V z zakonom predvidenih posvete narodnostnih skupin ni moč videti drugega kot poskus ustvariti paralelo (poslušnejšo?) sedanjemu legalnemu vodstvu manjšine. Glede šolstva bi ostalo vse po starem; nevzdržna ureditev iz l. 1958-59 ostaja nedotaknjena. Že tako okrnjena raba slovenščine pred sodišči in v upravi se še bolj okrni; sploh se slovenščina in hrvaščina (zakon ju poimensko ne omenja kot ne omenja slovenske in hrvaške manjšine) degradira na raven narečij. Dvojezični topografski napisi se omejujejo tam kjer bi sploh bili le na označevanje krajev ne pa tudi javnih ustanov na dvojezičnem območju ipd. O kakih ukrepih za obnovo in okrepitev gospodarskega položaja in kulturnega življenja manjšine ali o kakih drugih „pospeševalnih“ ukrepih v prid manjšine ni govora, kot tudi ni govora o prepovedi delovanja manjšinskih sovražnih organizacij. Točna je torej ugotovitev v aid-memoarju vlade SFRJ: „Predlog zakona o narodnostnih skupinah bistveno omejuje pravice, zaščito in razvoj slovenske in hrvaške manjšine glede na tisto, kar jima zagotavlja državna pogodba.“ Dodajmo: tudi če bi ne bile pravice iz zakona o narodnostnih skupinah povezane s 25 odstotki, je njegova vsebina za Slovence na Koroškem glede na določila čl. 7 državne pogodbe, v večini pogledov pa tudi glede na sicer žalostno dejansko stanje, korak nazaj, ne naprej! Torej zavesten korak avstrijske državne politike k asimilaciji Slovincov in Hrvatov, korak k razrešitvi manjšinskega vprašanja v Avstriji v smislu znanih pozivov Kärntner Heimatdiensta.

Danes, 21 let po podpisu državne pogodbe, niso izpolnjena njena določila, nanašajoča se na slovensko in hrvaško manjšino. Vzdušje, ki naj bi se na Koroškem po izjavah avstrijskih osebnosti spreminjalo in postopoma omogočilo uresničitev določil čl. 7 državne pogodbe, se je resda spreminjalo, a očitno v obratno smer. Izpadi šovinizma in protislovenske miselnosti se stopnjujejo, rezultat nacionalističnih pritiskov ni več le izmikanje izpolnitvi obveznosti iz državne pogodbe, temveč prikrit poskus njene enostranske

revizije. Gotovo zato, da primerjava njenih določil z dejanskim stanjem ne bi bila v oči. Bistvo te revizije je enostransko določiti, kot pogoj za izpolnitev docela jasnih določil pogodbe, dodatne kvantitativne pogoje, kar je po mednarodnem pravu nedopustno in nesprejemljivo. S tem bodo določila manjšinskega varstva iz čl. 7 državne pogodbe, ki naj bi po letu 1955 zavarovala, okrepila položaj in pravice slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji delovala tako, da se bodo te pravice po vsebini in glede na območja, kjer naj veljajo, skrčile. To seveda ni bil namen tvorcev državne pogodbe in to ni tisto, kar je sprejela SFRJ, ko je z ratifikacijo pristopila k avstrijski državni pogodbi, k vsem njenim določilom in k vsakemu posebej, od čl. 1 do čl. 38 državne pogodbe. Kot polnopravna članica državne pogodbe in kot matična država najpomembnejših manjšin v sosednji Avstriji, ima naša država vse razloge, da izčrpnost pretehta svoj odnos do sosedne države in da podvzame ukrepe za spoštovanje določil državne pogodbe, katere pogodbenica stranka je.

Še tehtnejši pomislek o bodočem prizadevanju stoji pred obema manjšinskima skupnostima. Udarec, katerega jedro je ugotavljanje manjšine, je bil dobro premišljen. Njegov cilj je jasen: zadati udarec obstoju manjšine na strnjemem dvojezičnem ozemlju na Koroškem, pospešiti proces asimilacije, ustvariti pogoje za postopno dokončno likvidacijo manjšinskega vprašanja; narediti čl. 7 državne pogodbe brezpredmeten. Življenjska sila obeh manjšin, njuna lastna ustvarjalnost in preizkušena trdnost, sta prva jamstvo, da tudi sedanjí poskus ne bo dosegel končnega cilja. Vse čvrstejša vez tako slovenske kot hrvaške manjšine s socialistično Jugoslavijo, ki jima enotna nuda vso podporo, je enako pomembno zagotovila. Pomen in ugled naše države v svetu bo pomembno sredstvo v prizadevanjih, da se evropska in svetovna demokratična javnost upre diskriminaciji zoper avtohtono narodnostno skupnost sredi Evrope. Vse to, vse naše organizirano in spontano delovanje doma in v svetu, naj bi čimprej privedlo k temu, da bodo tudi v avstrijski manjšinski politiki prevladale tiste sile, ki svojo lastno bodočnost grade na spoštovanju pravic do obstoja in razvoja, na enakopravnosti in sodelovanju vseh narodov in narodnosti.

Naj ob koncu dogažanja zadnjih let in zlasti tednov strnemo v nekaj okvirnih ugotovitev in vprašanj:

a) odnosi, dobro sosedski, celo prijateljski med obema sosednima državama ne morejo več ostati taki, vse dokler se ne spremeni odnos Avstrije do naše manjšine;

b) očitno je pri urejanju manjšinske problematike v Avstriji prevladal nacionalistični pritisk, kar pomeni, da je postal neuspešen in morda tudi nesmiseln nadaljnji dialog manjšine z avstrijsko vlado;

c) enostranski poskus revizije določil državne pogodbe, katere sopodpisnik je SFRJ, to je enega od temeljev ureditve in stabilnosti v tem delu Evrope, ni le ustavil razvoja pri uresničevanju črke in duha Helsinških sklepov, temveč je odprl žarišče, verjetno dolgotrajnega spora med sosedoma, saj ni pričakovati hitre spremembe začrtane avstrijske politike; ta spor se bo nujno odražal na različnih mednarodnih ravneh in ne bo nikomur v korist;

d) tako manjšina kot njena matična država bosta morali poiskati nova pota svojih prizadevanj, ki ne morejo biti več le izmenjava mnenj in dialog, temveč trdo prizadevanje zoper zavesten poskus dokončno asimilirati našo manjšino v sosedni državi, na Koroškem še posebej.

Ernest Petrič
(Teorija in praksa, št. 7-8)

Jugoslovanski dan na 25. Avstrijskem lesnem sejmu v Celovcu

Kot vsako leto so se jugoslovanske gospodarske organizacije tudi letos udeležile Avstrijskega lesnega sejma v Celovcu. Cela vrsta gospodarskih organizacij je razstavljala svoje izdelke v nam že vsem znanem jugoslovanskem paviljonu.

V okviru jugoslovanskega dneva so predstavniki Gospodarske zbornice Slovenije in Hrvaške priredili skupaj z vidnimi predstavniki slovenskega gospodarstva tiskovno konferenco, na kateri so obrazložili trenutno gospodarsko sodelovanje med Avstrijo in Jugoslavijo.

Za gospodarsko sodelovanje Slovenije in Avstrije je značilen visok delež Slovenije v skupnem jugoslovanskem izvozu in uvozu s to državo. Izvoz Slovenije namreč že dolga leta predstavlja več kot 40 % vsega jugoslovanskega izvoza v Avstrijo, lani celo 49 %. Prav tako je pomemben njen delež v jugoslovanskem uvozu, ki je lani znašal 35 %, v letu 1974 pa kar 43,4 %.

V zadnjem obdobju so gospodarski stiki z Avstrijo nazadovali. Obremenjeni so že posebej z nekajletnim porastom deficita trgovinske bilance. Lani je Jugoslavija s svojim izvozom v Avstrijo pokrivala le še 23,7 % uvoza, Slovenija pa 33,3 %. Takega razmerja ne more zdržati nobena država, zlasti ne država v razvoju, kot je to Jugoslavija. Nazadovanje slovenskega izvoza v Avstrijo je lani vrednostno preseglo 5 %, uvoz se je zmanjšal kar za 29 %. Po realnem obsegu blagovne menjave je nazadovanje še večje. Ne eden ne drugi ne moreta biti zadovoljna, ako se medsebojno bilanco izboljšuje na nižji ravni.

Koroški Slovenci moramo postati nositelj gospodarskega sodelovanja med SRS in Koroško ter SFRJ in Avstrijo

V zadnji številki smo že poročali o razgovorih med predstavniki gospodarstva SRS in predstavniki koroških Slovencev o vključevanju koroških Slovencev v gospodarsko sodelovanje med Avstrijo in Jugoslavijo. Ker pa je ta dogodek za nadaljnji razvoj in obstoj naše narodne manjšine brez dvoma velikega pomena, bomo v tej številki bolj obširno poročali o tem razgovoru.

● Gospodarski odbor Zveze slovenskih organizacij — pobudnik tega razgovora

GO ZSO se je že dalj časa prizadeval, da bi prišlo do razgovora na najvišjem vrhu. V razgovor smo od vsega začetka želeli vključiti predvsem nositelje našega gospodarstva na dvojezičnem ozemlju. Kajti zavedamo se, da morajo biti v konkretne gospodarske načrte vključeni nositelji slovenskega gospodarstva na Koroškem iz gostinstva in turizma, obrti in industrije, trgovine ter iz kmetijstva in zadrugištva.

V naših prizadevanjih za tak razgovor in za realizacijo sklepov in ciljev takega razgovora, smo pri gospodarskih predstavnikih SRS nalezli na veliko razumevanje.

● Skupna akcija gospodarskih odborov ZSO in NSKS

Mislimo, da je za naše nadaljnje načrte na gospodarskem področju izredno pomembno, da sta ZSO in NSKS skupno nositelja konkretnih gospodarskih prijemov na dvojezičnem ozemlju.

Razgovor, o katerem danes poročamo, je eden pomembnih mejnikov za nadaljnja gospodarska prizadevanja. Brez dvoma pa je tudi potrdilo, da je veliki večini koroških Slovencev postalo jasno, da je edini porok za boljšo gospodarsko prihodnost skupen nastop vseh tistih, ki jim je glavni cilj koristiti slovenski narodni manjšini na Koroškem.

● Pozdravne in uvodne besede predsednika GO ZSO

Predsednik GO ZSO tovariš dipl. inž. France Einspieler je v imenu obeh

gospodarskih odborov odprl razgovor o gospodarskih vprašanjih naše narodne manjšine. Pozdravil je predsednika Gospodarske zbornice SRS tovariša Andreja Verbiča in njegovo delegacijo, predstavnike največjih slovenskih delovnih organizacij, blizu petdeset slovenskih gospodarstvenikov naše narodne manjšine, generalnega konzula SFRJ tov. Bojana Lubega, predsednika obeh slovenskih osrednjih organizacij ter predstavnike tiska.

V svojem pozdravnem nagovoru je tov. Einspieler med drugim dejal: „Razgovor smo sklicali iz potrebe, da se v širšem krogu pogovorimo o vprašanjih, ki so pomembna za naš budoči — tako zasebni kakor družbeni — gospodarski razvoj. Izhajamo iz osnove, da je za naše bodoče gospodarstvo zavzemanje bitnega pomena povezanost našega gospodarstva z gospodarstvom v matični državi, dalje, da imamo koroški Slovenci vso pravico, da v polni meri participiramo pri meddržavnih gospodarskih odnosih med Jugoslavijo in Avstrijo.“

Zato nas izredno veseli, da so se našemu povabilu odzvali predstavniki Gospodarske zbornice in gospodarstva Slovenije. V nadaljevanju je tovariš Einspieler na kratko nakazal gospodarski trenutek koroških Slovencev.

● Besede predsednika Gospodarske zbornice SRS tov. Andreja Verbiča

Tov. Verbič je nakazal trenutno stanje gospodarskega sodelovanja med

Avstrijo in Jugoslavijo ter poudaril, da ni zadovoljivo. Ko je nezadovoljivo sodelovanje podkrepil s statističnimi podatki je dejal: „Potruditi se moramo, da odnose blagovne menjave izboljšamo in da jih premostimo tudi z drugimi, sodobnejšimi in višjimi oblikami sodelovanja. To pa toliko bolj, ker se Jugoslavija s hitrim razvojem, ki ga ni ustavila niti lankoletna recesija, spreminja v industrijsko čedalje bolj močnejšega južnega sosedu Avstrije, ki bo v dolgem obdobju svojega razvoja njen vedno zanimivejši gospodarski partner. Očitno je, da razvoj gospodarskega sodelovanja lahko pospešuje odnose med dvema državama. Res pa je tudi, da druga neurejena vprašanja v medsebojnih odnosih na to sodelovanje lahko delujejo zaviralno! Ne moremo zapreti oči pred nekaterimi odprtimi problemi, med katerimi je vprašanje upravičenih zahtev manjšine in dosledno uresničevanje državne pogodbe na prvem mestu!“

V nadaljevanju je tov. Verbič poudaril, da morajo koroški Slovenci postati nositelj dobrega gospodarskega sodelovanja ter nakazal nekaj konkretnih možnosti angažiranja koroških Slovencev.

● Uvodni referat tajnika GO ZSO

Tajnik GO ZSO dipl. inž. Feliks Wieser je v imenu gospodarskih odborov imel na razgovoru v Korotanu uvodni referat, v katerem je skušal nakazati nekatere smernice bodočega gospodarskega razvoja med koroškimi Slovenci ter predlagal nekaj konkretnih ukrepov za ojačitev gospodarske moči naše narodne manjšine. Tov. Wieser je zaključil takole: „V kolikor bomo uspeli s skupnim nastopanjem, treznimi političnimi in gospodarskimi pogledi, ki bodo orientirani v smeri bolj enakopravnih in trdnih ekonomskih odnosov, v naši neposredni bližini v Evropi in v svetu uvažati poleg obstoječih še nove gospodarske dejavnosti, oboje povezovali v celoto, se bo vsaka pozitivna sprememba na področju manjšinskega gospodarstva močno odražala na celotnem življenjskem področju slovenske narodne skupnosti na Koroškem.“

Pri tem upamo, da bodo za naša skupna prizadevanja avstrijski politični dejavniki v prihodnje imeli več poslušnosti in s tem vsaj deloma ugodili sklepom Helsinške konference, katerih sopodpisnica je tudi Avstrija. Kajti v sklepni listini konference o varnosti in sodelovanju v Evropi je posvečeno prav sodelovanju v gospodarstvu in znanosti in tehnologiji in varstvu okolja izredno veliko pozornosti.“

Gisela May gostovala v Beljaku

V okviru „Koroškega poletja“ je v soboto 21. avgusta gostovala v kongresni hiši v Beljaku znana vzhodnonemška pevka in igralka Gisela May. Svetovno znana je zlasti zaradi svojih interpretacij Brechtovih pesmi in ženskih vlog. Gisela May je članica „Berlinskega ansambla“, ki je eden najbolj znanih odrov na nemško govorečem ozemlju in za katerega ustanovitelj velja sam Bertold Brecht. Od tod ji je uspel tudi skok v svet in gostuje danes povsod po svetu. Povsod je deležna najboljših kritik in bujnega aplavza publike. Tudi pri njenem nastopu v Beljaku ni bilo drugače.

V polni dvorani kongresne hiše v Beljaku je Gisela May predvajala pesmi, pesnitve in balade Bertolda Brechta, Kurta Tucholskega in Ericha Kästnerja. To so trije pesniki nemškega rodu različnih svetovnonazorskih ter političnih gledanj; združuje pa jih eno: velika in borbena protifašistična miselnost. Dela teh treh pesnikov so bila v „tretjem rajhu“ prepovedana in zažgana. Kurt Tucholsky si je iz razočaranja, kam je zablodil njegov narod, vzel življenje. Vsi trije so bili sovražniki vojne in se hkrati zavedali, komu vojna koristi: ne ljudstvu, marveč kapitalistom. To so tudi izpovedali v svojih pesmih.

Da pa so bili ti agresivni pesniki zmožni tudi globoke lirike in pretresljivih ljubezenskih pesmi, je dokazala Gisela May (ki je gostovala med drugim tudi že v Ljubljani), zlasti v prvem delu sobotnega večera. Tu je predstavila liriko in zgodnja dela omenjenih umetnikov. Seveda ni manjkala tudi satira in ironija, saj sta bila zlasti Tucholsky in Kästner točna opazovalca vseh človeških pomanjklivosti in sta le-te ostro ožigosala.

Drugi del večera pa je bil bolj posvečen političnim, posebno antifašističnim pesmim in je dosegel svoj višek z Brechtovo pesmijo „Das Lied vom Weib des Nazi Soldaten“ (iz drame „Die Abenteuer des braven Soldaten Schweyk in Zweiten Weltkrieg“). Večer je izzvenel v pretresljivi Tucholskyjevi pesmi „Übern Graben“, s katero poziva vojake, naj se zavedajo, da ne umirajo za svoje lastne interese, marveč za interese kapitalistov in naj si zato „čez jarek“ sežejo v roke in skupno preženejo svoje zatiralce. Pravilno je Gisela May to pesem naznanila kot še danes aktualno.

Aplavz publike je bil tako močan, da je umetnica morala dodati še eno pesem. Bila je to „Song o Mackiju Messerju“, ki nam je znan po raznih verzijah, težko pa je verjeti, da obstaja keje kaka boljša interpretacija kot prav ta od Gisele May.

skem sodelovanju med Avstrijo in Jugoslavijo in Koroško in Slovenijo.

● Obisk po posameznih krajih dvojezičnega ozemlja

Popoldne so si gostje ogledali nekaj gospodarskih obratov na dvojezičnem ozemlju Koroške. Povsod so bili prisrčno in gostoljubno sprejeti. Naši ljude so jih seznanili z lokalnimi gospodarskimi razmerami in izrazili svoje zadovoljstvo nad visokim obiskom. Vsi po vrsti so bili tudi mnenja, da so si takega obiska že dolgo želeli.

Gostje so si ogledali Breznikov camp ob Zablatniškem jezeru, prostore Posojilnice, novi hotel ter Brunerjev hotel v Zelezni Kapli, Hotel Janeza Wutteja-Luca v Veselah, Posojilnico in kmečko zadrugo v Globasnici.

Gostje so si želeli tudi ogledati Posojilnico v Bilčovsu, vendar je za to zmanjkalo časa.

Predsednik Gospodarske zbornice pa je vse, ki so sodelovali na razgovorih v Korotanu, zvečer povabil na večerjo k Miklavžu v Bilčovsu. Župan bilčovske občine Hanzi Ogris, je visokim gostom zaželel dobrodošlico, domači pevski zbor pa je pod vodstvom pevovodje Boštjančiča zapel nekaj lepih domačih pesmi. Srečanje v Bilčovsu se je izteklo v izredno prijetnem razpoloženju in vsi si tudi v bodoče želimo podobnih srečanj.

Vlada „pojasnjuje“ manjšinsko problematiko

Iz izjave „Landespressediensta“ smo zvedeli, da je urad zveznega kanclerja izdal brošuro „Narodne skupine v Avstriji“, ki naj bi služila razjasnitvi manjšinske problematike med avstrijskim ljudstvom. Brošuro so menda razposlali „tisočim ustvarjalcem mnenja“. Vsekakor čudno, da oboje slovenski organizaciji te brošure doslej še nista prejeli.

Gre za informacijo, kako si Avstrija predstavlja rešitev manjšinskega vprašanja. Vlada očitno upa, da bi s to brošuro olajšala „ustvarjalcem mnenja“ protimanjšinsko gonjo, saj poznamo že dosti tozadevnih informacij, ki izzvenijo vedno v istem tonu: da je v bistvu itak že vse urejeno, za

to, kar še ni, pa bo potrebno ugotovljeno manjšine; nadalje, da so zahteve Slovencev neupravičene in da centralni organizaciji menda sploh nimata zaledja pri manjšini.

V isti izdaji „Landespressediensta“ smo s presenečenjem brali, da koroški Slovenci menda odklanjajo poročila jugoslovanskih časopisov k našemu vprašanju, tako sta vsaj dejala deželni glavar Wagner in kancler Kreisky. Očitno gre tu samo za pobožno željo naših politikov. Koroški Slovenci smo seveda zelo hvaležni objektivnim poročevalcem iz matične države, saj od koroških novinarjev objektivnosti že dolgo nismo več vajeni.

K O R O Š K I „ P R A S T R A H “ — E N K R A T Z D R U G E S T R A N I

11 TONE FERENC:

Spomenice o nemških ozemeljskih zahtevah v Sloveniji leta 1940

Glede pokrajinske razčlenbe je sestavljalec spomenice opozoril na to, da je Koroška bolj strnjena dežela kot Štajerska, saj je npr. graški univerzitetni profesor dr. Robert Sieger po enotnih načelih razčlenil Štajersko v 15 in Koroško v 9 regij ter poudaril, da pomeni prva bolj pisan mozaik regij kot druga. Sestavljalec spomenice je iz tega sklepal, da priključitev skoraj vse Kranjske in nekaterih predelov slovenske Štajerske h Koroški, slednja še vedno ne bi imela tako velikega števila maloprostorskih območij z antropogeografskimi posebnostmi kot Štajerska še samo s priključitvijo njenih južnih predelov.

Za nas je še posebej zanimivo sestavljalecvo razpravljanje o obsegu in prebivalstvu nove povečane Koroške in primerjava s povečano Štajersko. Ko bi že itak razkosano slovensko ozemlje, ki je po prvi svetovni vojni bilo v Jugoslaviji, ponovno razkosali in priključili k nemškemu rajhu, tj. k Štajerski in Koroški, bi prva pridobila okrog 5.300 kvadratnih kilometrov (od tega 770 kvadr. km od Kranjske) in bi merila skupaj 24.000 km². Koroška pa bi pridobila 9.450 km² (od tega 430 km² od t. i. stare Koroške in 1.370 km² od Štajerske) in bi merila skupaj 20.500 km². Ker sestavljalec spomenice ni imel na voljo podatkov o številu prebivalstva po manjših upravnih območjih dravske banovine in ker je menil, da izidi poslednjega ljudskega štetja niso popolnoma pri-

merljivi, je glede števila prebivalstva v predvideni povečani Štajerski in Koroški navedel le približne ocene. Štajerska bi k 1.000.000 prebivalcev pridobila okrog 400.000 ljudi Spodnje Štajerske in okrog 50.000 ljudi Krškega polja ter bi imela skupno okrog 1.550.000 prebivalcev; pridobila bi torej 40 % ljudi, delež slovenskega prebivalstva bi znašal 30 %. Koroška bi k 450.000 prebivalcev pridobila okrog 430.000 ljudi in bi jih imela skupno okrog 880.000; pridobila bi jih 95 % in skoraj polovica prebivalstva bi bila slovenske narodnosti. Na vprašanje, ali bi bilo takšno razmerje med nemškim in slovenskim prebivalstvom v povečani Koroški še znosno, je sestavljalec spomenice odgovoril pritrdilno. „Kaže, da bi bilo tudi to razmerje znosno, in sicer glede na politično moč rajha, naloge nove državne meje in most, ki bi ga preko jedra slovenskega zgradili od Nemcem prijaznih koroških „Vindišarjev“ na severu in od velikega nemškega jezikovnega otoka Kočevske na jugu. Vključitev Slovencev v dve pokrajini bi lahko upoštevali kot pomemben narodnopolitičen ukrep.“ V teh stvkih sicer ni niti besedice o kakšnem raznarodovanju ali asimilaciji, toda kdor pozna tovrstno nacistično izrazoslovje in zlasti še narodnopolitični odnos nacistov (in ne samo v NSDAP vpisanih ljudi na Koroškem) do koroških Slovencev v tistem času in v letih 1941–1945 do Slovencev nasploh, bo prej

navedene stave v osnutku spomenice razumel kot grobi oris načrta raznaroditve Slovencev v predvideni povečani Štajerski in Koroški. Dobesedno bomo navedli še povzetek zemljepisnega utemeljevanja v osnutku spomenice:

„Povzeto lahko sklenemo: Karavanke pomenijo geološki, morfološki, podnebni in rastlinski most med Alpami in Krasom; zemljepisna sestava kotlin severno in južno od mejnega grebena kaže podobne poteze. Velika enotnost Koroške dovoljuje priključitev sorodnega zemljepisnega prostora. V Koroški je povezava z jugovzhodom, ki jo je označila narava in jo plodno zgradil človek. Ključna geopolitična postojanka v južni fronti rajha je Beljak, stičišče pomembnih zvez čez gorske prehode, katerega akcijski radij neposredno zajema Gorenjsko in posredno tudi Ljubljansko polje z njegovo okolico vred. Ozemeljski in človeški prirastek je v mejah, ki jih je potegnili Koroška glede na svoj geopolitični in obrambnogeografski položaj.“

Zemljepisni razlogi podpirajo načrtovano razkosanje in razmejitve na jugu.“⁴⁸ Sestavni del gradiva za pripravo osnutka navedene spomenice sta verjetno tudi dva stavka o gospodarstvu in industriji „v jugoslovanskih predelih, ki mejijo na Koroško.“⁴⁹ Stavke, ki ima 7 strani in ga je podpisal vodja urada tajne državne policije v Celovcu, esesovski major dr. Ernst Weimann, se je začel s tem besedilom: „Sledi zaželeno poročilo glede Jugoslavije oziroma jugoslovanskih predelov, ki so sosednji Koroški.“ V njem je dr. Weimann najprej navedel nekaj podatkov o gospodarstvu Jugoslavije in nato posebej o gospodarstvu dravske banovine. Natančneje je navedel, in sicer urejeno po abecednem redu

krajev, industrijske in druge obrate „od severozahodne meje do črte Celje na vzhodu in Kočevje na jugu“, kar kaže na to, da je bil tisti, ki je želel imeti to poročilo, posebej zainteresiran za podatke iz Mežiške doline, večjega dela Kranjske in severozahodnega dela slovenske Štajerske. Kot smo videli, je prvi del osnutka spomenice utemeljeval priključitev tega območja k povečani Koroški iz zemljepisnega vidika. Vendar je dr. Weimann zajel kraje Celje, Zidani most in Trbovlje, ne pa krajev Novo mesto, Črnomelj, Metlika in Krško. Za pomembnejša gospodarska podjetja je dr. Weimann navedel tudi vrste proizvodov, višino kapitala, lastnike delnic in število zaposlenih delavcev. Svoje poročilo je sklenil z besedami:

„Iz obeh seznamov 1 in 2 se vidi, da je na tem območju vrsta industrije, ki je Koroška nima ali pa je ima le malo, bi pa pomenila dopolnitev za naše gospodarstvo, npr. tekstil, laki, cement, laneno olje, guma, kaolin. Poljedelska proizvodnja bi z žitom in perutnino prispevala k izenačitvi govedoreje in z njo povezanega mlekarstva, ki prevladujeta na Koroškem. Posebej je vredno upoštevati višek delovne sile, ki v teh predelih izvira iz močnega poljedelstva.“

(Dalje v prihodnji številki)

⁴⁸ Arhiv VII, fondi nemškega okupatorja, škatla 33, št. 18/1. Denkschrift des Gauleiters in Kärnten über die Wiederherstellung des alten Reichsgaues Kärnten durch eine neue Grenzziehung im Südosten der Karawanken.

⁴⁹ Za to, da sta sestavka res del gradiva za pripravo osnutka navedene spomenice, pričta to, da izhajata iz istega arhivskega fonda kot že navedeni del osnutka spomenice, eden je napisan v istem duhu kot uvod in zemljepisna utemeljitev in ga je redigirala ista roka kot uvod.

Na obisku pri mladinskih delovnih brigadah

Zastopnika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem tajnik tov. dipl. inž. Feliks Wieser in tov. Teodor Domej sta pretekli petek informirala udeležence treh mladinskih delovnih brigad na Brkinih o trenutnem položaju slovenske manjšine na Koroškem. Hkrati sta se seznanila z življenjem in delom mladinskih delovnih akcij.

V krajih, ki potrebujejo mnogo solidarnostne pomoči, bodisi zato, ker štejejo k manj razvitim, bodisi zato, ker so jih hudo prizadele naravne katastrofe, so tako kot po vsej Jugoslaviji tudi v Sloveniji vsakoletno na delu številne mladinske delovne brigade. Značilno za vse take delovne akcije je privlačna in pestra povezava dela z raznovrstnim drugim udejstvovanjem: važno vlogo igrajo razni načini sodelovanja z domačim prebivalstvom kot so to pomoč pri dnevnem delu in kulturno delo. Znotraj bri-

gade se vrstijo predavanja, diskusije, šport, razni kulturni nastopi in drugo. Svoje mesto ima seveda tudi razvedrilo. Ni čuda, da so dekleta in fantje, ki sodelujejo pri teh mladinskih akcijah, redno nadvse navdušeni nad skupnim delom in življenjem. Tudi pri nas na Koroškem bi se morali zavzemati za tak ali podoben način mladinskega dela.

V Sloveniji je delo brigad letos osredotočeno med drugim na Posočje, področje, ki je zelo trpelo zaradi potresa, in na Brkine na Pri-

morskem. Tam brigadirji izgrajujejo in izpopolnjujejo infrastrukturo: gradijo ceste ter telefon. Letašnji načrt je okoli petsto mladincev v zadovoljstvo vseh izpolnilo. S tem so mladi brigadirji prispevali zelo pomemben delež k vsestranskemu razvoju tega območja.

Ena izmed brigad, ki letos dela na Brkinih, je tudi iz koroške regije. Mladina iz občin Dravograd, Ravne na Koroškem, Radlje ob Dravi in Slovenj Gradec je poimenovala svojo brigado po slovenskem narodnem heroju Francetu Pasterku-Lenartu iz Lobjnika, prvem komandantu Koroškega odreda, borcu, ki je padel, ko se je z orožjem v roki boril proti nemškemu fašizmu. Ta Brigada je tudi povabila zastopnike ZSO na obisk in razgovor. Tovariša Wieser in Domej sta orisala razvojno pot koroških Slovencev ter stanje, ki je nastalo po sprejetju treh protimanjšinskih zakonov v avstrijskem parlamentu in brutalnem postopanju žandarmarije nad Slovenci in antifašisti v Škocijanu.

Živahno zanimanje in angažiranost mladincev iz obmejnih občin Slovenije za položaj slovenske manjšine na Koroškem je pokazala diskusija. Ogorčenost in zaskrbljenost nad trenutnim položajem slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji in zadnjimi dogodki na Koroškem so udeleženci izrazili tudi v pismu, ki so ga poslali avstrijskemu konzulu v Ljubljani. V njem med drugim piše:

„Z odločitvami in vsiljevanjem metod, ki niso v skladu s sedmim členom državne pogodbe niti z deklaracijo o človekovih pravicah, sprejete v OZN, Avstrija ruši mostove dobrega sosedstva z Jugoslavijo. Mladi, ki smo zrasli in se oblikovali v napredni, svobodno misleči, samoupravni socialistični družbi, si želimo miru, enakopravnosti in sožitja med narodi. Zato ostro obsajamo dvolično politiko avstrijske vlade do narodnostnih manjšin. Ob omenjenih dogodkih protestiramo in smo boleče prizadeti. Odločeni smo, da bomo z vsemi možnimi silami podprli pravičen boj slovenske in hrvaške narodnostne manjšine.“

Loga vas

Prejšnjo sredo smo spremili k zadnjemu počitku na logaško pokopališče Berto Černic pd. Kranjčičeve mater z Loge vasi. Po daljšem trpljenju je v 80. letu starosti za vedno zatisnila svoje oči. V globoki žalosti je zapustila dva sinova z družinama.

Ko poročamo o smrti naših ljudi, vedno ugotavljamo, da je njih življenje stalno povezano s trpljenjem v natemnejši dobi naše zgodovine — s časom Hitlerjeve tiranije. Tako je bila zavedna Kranjčičeva družina soočena z grozotnimi dogodki tistega časa, saj so Kranjčičevega očeta umorili v koncentracijskem taborišču. Nesrečni ženi so takrat poslali posodico pepela, češ to so ostanke njenega moža. Ta zverinska usmrtitev je zarezala globoko rano v Kranjčičevi družini, ki ne bo nikdar zaceljena. Pokojna Berta Čenic ni nikdar mogla pozabiti tistega strašnega časa in zato je tudi skrbela zato, da sta sinova zvesta svojemu rodu — ljudstvu trpinov. Sin Stanko je znani pevovodja in predsednik Slovenskega prosvetnega društva Svoboda v Logi vasi in priljubljen uradnik na občinskem uradu v Vrbi ob Vrbskem jezeru.

Kranjčičeva mati je bila skromna in zelo prijazna in zato izredno priljubljena pri prebivalstvu, to je tudi prepričljivo dokazal pogreb, katerega se je udeležila velika množica ljudi, ki ji je tako izkazala poslednjo čast. Pogrebne obrede je opravil domači župnik Hotimic, ki je ganljivo orisal življenje žene trpinke. Od nje se je poslovil tudi domači pevski zbor SPD, ki ji je v slovo pretresljivo zapel pesmi žalostinke.

Berto Černic bomo ohranili v častnem spominu, sinovoma z družinama izrekamo naše globoko sožalje.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli

V a b i l o n a

Srečanje štirih pevskih zborov

pod geslom:
Vsaka ped svobode, ki si jo
pribori ljudstvo, je korak
naprej v kulturi.
(Ivan Cankar)

v nedeljo 12. septembra 1976 ob 15. uri v telovadnici glavne šole v Železni Kapli.

Sodelujejo:

Pevski zbor SPD „Zarja“
Pevski zbor DPD „Svoboda“ Stražišče/Kranj
Pevski zbor DPD „Svoboda Bratov Milavec“ Brežice
Pevski zbor „Vasilij Mirk“ Prosek/Primorska

Ljubitelji slovenske pesmi prisrčno vabljeni!

Odbor

Pomagajmo policijsko zasledovanim

Blizu 40 (štirideset) slovenskih antifašistov imajo avstrijska policija in sodne oblasti trenutno na svoji zatožni listi. Ti rojaki so na demokraciji način opozarjali na kršenje sedmega člena državne pogodbe, kazenski postopki proti njim pa naj bi po želji neonacističnih sil ustrovali koroške Slovence in avstrijske demokrate in tako ustvarjali vzdušje, primerno za protustavno ugotavljanje manjšine v jeseni.

Slovenske mladinske organizacije so na svojem posvetovanju 11. avgusta soglasno sklenile, da pri celovški Hranilnici in posojilnici odprejo **konto za policijsko zasledovane**. Ta konto je namenjen podpori žrtv policijskega zasledovanja, se pravi: kritju stroškov, povezanih z dejavnostmi, ki naj pripomorejo policijsko zasledovanim do pravice in ki naj

služijo obveščanju javnosti o terorističnem postopanju oblasti na Koroškem.

PSK — konto celovške hranilnice je 4478.030, žiro-konto za policijsko zasledovane pa je 2000!

Za konto odgovarjajo zastopniki mladinskih organizacij. Mladinske organizacije pozivajo vse rojake, da s svojo finančno podporo izrazijo svojo aktivno solidarnost s policijsko zasledovanimi rojaki in da tako prispevajo k uspešni obrambi naših zakonitih demokratičnih pravic!

Kladivo —
list napredne slovenske mladine
Klub slovenskih študentov na Dunaju
Klub slovenskih študentov
v Salzburgu
Koroška dijaška zveza
Slovenska mladina

Ob zaključku XXVI. Mednarodnega gorenjskega sejma v Kranju

Mesto Kranj je v času od 6. do 16. avgusta živel v znamenju XXVI. Mednarodnega gorenjskega sejma, ki je tako kot že petindvajset preteklih let privabil tudi ogromno število obiskovalcev iz cele Slovenije, iz ostalih republik in tudi iz tujine. Število obiskovalcev je preseglo 162.000, kar je nekoliko več kot preteklo leto, neglede na neugodne vremenske razmere. Vendar pa je Gorenjski sejem v avgustu tako znana prireditve, da se kupci ne morejo upreti veliki izbiri in nizkim cenam, ki so vedno na tem sejmu. Tudi zabavne prireditve, ki so spremljale sejem, so jih privlačile. Da je bil uspeh sejma res zadovoljiv potrjuje tudi trgovski promet ustvarjen na sejmu, saj so razstavljalci prodali kljub znižanim cenam ali pa prav zato, za 165.000.000 dinarjev najrazličnejšega blaga.

Tako je XXVI. Mednarodni go-

renjski sejem zopet potrdil, da je prireditve, ki ima svoj trden gospodarski položaj na slovenskem ozemlju, ki v Kranju zaradi svoje izredne geografske lege privablja razstavljalce in obiskovalce iz cele Jugoslavije in iz zahodne Evrope.

Ko se uprava Gorenjskega sejma pripravlja na svojo naslednjo sejemsko prireditve, ki bo od 12. do 19. oktobra in ki nosi naslov Mednarodni sejem opreme, že računa na ponovne odzive domačih in tujih proizvajalcev vseh vrst opreme za dom, poslovne prostore, javne objekte, proizvodne delavnice in za drugo, da bodo to opremo na sejmu razstavljali.

Istočasno pa zagotavlja, da bo obisk kupcev na tem sejmu dober, saj skoraj ni primera, da bi bili razstavljalci s poslovnim uspehom na sejmu nezadovoljni.

Taborenje pod Triglavom

Taborenja pod Triglavom, ki ga nam je posredovalo Slovensko planinsko društvo v Celovcu in ki ga je organiziral Mladinski odsek Planinskega društva Maribor-Matica, sva se udeležila dva mlada koroška planinca — Koncilija in moja malenkost.

1. avgusta so naju s tovarišem moji starši z avtomobilom zapeljali v Maribor, kjer je bilo zbirališče. Od tam smo potem z vlakom dobrzeli preko Ljubljane v Lesce. Iz Lesce pa smo se z avtobusom potegnili na visoko gozdnato planoto Pokljuko. Naš cilj je bila velika in znana planina Uskovnica, katero smo dosegli peš. Na Uskovnici smo imeli bazo, od koder smo delali pohode oziroma izlele na vse strani tega čudovitega sveta sredi mogočnih Julijcev. Tako smo se povzpeli na Viševnik (2050 m), na vrh Tošca, k Vodnikovemu domu (1817 m) in Triglavskemu domu na Kredarici (2515 m). Višek našega planinarenja pa je bil vsekakor vzpon na 2863 m visoki Triglav. Po stari planinski navadi smo bili vsi tisti, ki smo prvič dosegli vrh Triglava kršeni. To se prakticira tako, da so nas vodniki nekajkrat oplazili z vrvjo po zadnjici. Pri tem opravilu smo se od srca nasmejali. Bili pa smo seveda tudi silno ponosni, saj je bil to za nas velik dogodek, ki nam bo ostal v nepozabnem spominu. Z mariborskimi planinci nas vežejo izredno prijateljske vezi, ki smo jih že utrjevali na Pohorju in Kozjaku. Prav posebno me veseli, da sem imel prav z mariborskimi planinci priložnost doživljati prvi vzpon na Triglav. Tem potom se s tovarišem iskreno zahvaljujema Planinskemu društvu Maribor-Matica za povabilo in seveda za ves trud, ki ga je imelo z nama.

Joško Einspieler

Šolske knjige

V KNJIGARNI
„NAŠA KNJIGA“

Šolske knjige za novo šolsko leto lahko že sedaj naročite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, kjer jih potem dobite proti bonom.

Pa tudi z bogatim izborom slovenske literature za mlade in starejše bralce se priporoča

KNJIGARNA

Naša knjiga

Celovec, Paulitschgasse 5—7

Koroška razglednica

Te dni je izšla v založbi Kladiva **koroška razglednica štev. 1**. Na eni strani prikazuje originalen dvojezičen motiv iz Vetrinja pri Celovcu, na drugi strani pa temu primerno pesem, ki jo je ziral Pokrznikov Luka. **Koroško razglednico** uporabljajte za dopisovanje vsem svojim dobrim in manj dobrim znancem in prijateljem, ki naj tudi po tej poti zvedo o naši koroški situaciji.

Koroško razglednico štev. 1 dobite v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu, lahko pa jo tudi naročite pri uredništvu Kladiva.

Za vedno nas je zapustil

Kar verjeti ne moremo, kako kruta smrt žanje in pobira ljudi iz naših vrst. Se na pogrebu Hermana Velika smo si stiskali roke in se pozdravljali. Kdo bi si mislil, da bo komaj 14 dni za tem našel svoje zadnje počivališče v Šmihelu tudi Šronce — Franc Kropivnik iz Rut pri Rinkolah. Kar ne moremo dojeti, da vedno veselega in vedrega Šronceja ni več med nami.

Pokojni se je rodil pred 68 leti pri Šronceju v Rutah kot sin delavca — malega kmeta. Osnovno šolo je obiskoval v Šmihelu, kjer je dobil tudi

nje je teklo naprej. Kljub obilni zaposlenosti je bil povsod navzoč kot vnet narodno politični delavec. Pa je prišel tisti čas, ki je bil za nas koroške Slovence najtrši — Hitlerizem. Kot mnogo koroških Slovencev je moral tudi on v vojsko borit se za tuje interese. Čeprav je služil nemško vojsko, so takratni oblastniki izselili njegovo družino v Nemčijo, kjer je kot na stotine drugih slovenskih koroških družin predstavljala brezpravno rajo. Po prestani vojni so se Šroncejevi vrnili srečno domov. Šronce se je še odločneje vrgel na delo za

dni ali vsak mesec. To so stvari, ki jih najbolj razume tisti, ki je to sam okusil, kaj je pravzaprav usoda zdomcev. Sploh je bila njegova življenjska pot vse prej kot lahka, vendar je vse težave premagoval z vednim optimizmom. Rad se je v diskusijah oglašal k besedi in pri tem bodril mlade k skupnemu delu za narodov blagor. Mnogo je tudi čital in prepotoval. Zadnje njegovo potovanje ga je vodilo v Sovjetsko zvezo — v Leningrad in Moskvo, vendar ni bilo usojeno, da bi to potovanje opisal, kot je to storil pri drugih podobnih izletih.

Tako smo se v torek 17. avgusta s težkim srcem in za vedno poslovili od človeka, kateremu življenje ni bilo drugega kot delo in boj za boljšo bodočnost. Zapustil nas je mnogo prezgodaj, saj je bil še poln življenjske energije. Naj ti bo domača zemlja lahka. Svojem izrekamo naše globoko sožalje.

Obiščite na sejmišču v Pliberku

uto Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ (Breznik)

v Pliberku, od 4. do 6. septembra 1976

Ples z ansamblom „Veseli planšarji“!

Vse rojake od blizu in daleč prisrčno vabi odbor!

osnovno podlago za življenje in narodno zavest. Pri tem je imela veliko zaslugo nekdanja njegova učiteljica Pišek. Globoko v srce je segala ta zavest vse njegovo življenje. Bil je navdušen prosvetaš in je sodeloval tudi v znanem tamburaškem zboru „Gorotan“ v Šmihelu in tako širil našo lepo pesem in besedo med nami. Ker pa je bila domača zemlja preskopa, si je moral tudi on kot mnogo drugih sovrstnikov iskati kruh drugod oziroma v drugih poklicih in tako se je izučil za krojača in delal v zadovoljstvo vseh. Življe-

narodov blagor. Spet je bil v prvih vrstah in se udeleževal sestankov in prireditev. Tako ga srečamo kot ustanovitelja Kmečke gospodarske zadruge v Pliberku, kjer je pomagal širiti njeno delovanje. In ker so se časi v teku let občutno spremenili in sicer v škodo domačega prebivalstva, si je moral tudi Šronce poiskati dela drugod. Romal je z enega gradbišča k drugemu in si tako trdo služil kruh ter hkrati urejeval dom in skrbel za svoje, kar zaradi tega ni bilo lahko, ker je bil že v letih. Domov se je vračal ali vsakih štirinajst

Povratek otrok z letovanja v Savudriji

Uprava počitniške kolonije obvešča starše otrok, ki letujejo v Savudriji, da se bodo otroci z letovanja vrnili v torek 31. avgusta. Pripotovali bodo z avtobusom podjetja Štefan Sienčnik iz Dobrle vasi.

Otroci bodo izstopili v Celovcu, Gasometergasse 10 in v Dobrli vasi pred avtopodjetjem Štefana Sienčnika. Prihod v Celovec je med 12. in 13. uro, v Dobrlo vas pa temu primeroma kasneje.

Starši iz Roža, Gur in Zilje so naprošeni, da pridejo po svoje otroke zanesljivo v Celovec, starši iz Podjune pa v Dobrlo vas.

Starše tem potem opozarjamo, da nosijo sami odgovornost za vsako morebitno nezgodo otrok, če jih na določenih mestih sami ne bodo čakali.

Pismo iz Savudrije

Pred dnevi smo prejeli s počitniške kolonije v Savudriji pismo s sledečo vsebino:

V torek 10. avgusta smo prišli z dežjem in precejšnjo zamudo v Savudrijo. Začetek je obetal kar slabo vreme in s tem v zvezi tudi slabo voljo, tako da se je pri nekaterih otrocih opazalo domotožje. Toda čez nekaj dni se je nebo razjasnilo in zaposlili smo otroke s kopanjem, z igrami in s sprehodi po večerji.

Športna referentka Maja Kupper je organizirala razne športne tekme. Naša dekleta — „Školjke“ so žal zgubila igro proti našim fantom — „Vikingom“ z 0:2. Borbenost „Vikingov“ se je pokazala tudi pri tekmi proti Kamenčanom, kjer so tudi zmagali. Seveda skrbimo tudi za druge tekme. Za razvedrilo zaplešemo z našimi najmlajšimi tudi znani ples kolo. Za večer, ki se bo odvijal pod geslom „Pokaži kaj znaš“, pripravljamo plesno skupino. Zaplesali bi radi koroško narodno „Ob bistrem potoku je mlin“. Kulturnega udejstvovanja pa je bilo že do sedaj nekaj. Za spoznavni večer sta pela naša najmlajša gimnazijasta Niko in Kristijana nekaj zabavnih pesmic.

V upanju, da se nama nihče ne bo utopil, ker je le precejšnje številu neplavalcev ter da se bomo zdravi in srečni vrnili domov, vas prav prisrčno pozdravljata

Sadolšek Franc in
Sonja Schlapper

PISMO BRALCA Nach 30 Jahren — Spiegel vors Gesicht dem „Österreicher“

Das waren noch Zeiten als wir alle | im Konzert der Völker dirigierten | sind Hämorrhoiden im besten Falle | wir im After heut' der Alliierten. || Gibt es einen Puh zu wagen | der anderen vielleicht mißfällt | haben wir die Russen erst zu fragen | wir, das Arschloch dieser Welt. || Wir wechseln alle 20 Jahre | Nation und Hymne und Partei | der Wein, das ist das einzig wahre | nur seiner Fahne bleiben wir treu. || „Gott erhalte“ so erscholl es | auch „sei gesegnet“ und nicht barsch auf das „Deutschland über alles“ | folgt Haydn's Wiesen-Trauermarsch. || Habsburgs Geist haben sie für immer | ebenso ihren Spross verbannt | doch im Präsidien-Arbeitszimmer | hängt der Kaiser an der Wand. || Brandt und Kreisky und Konsorten | gehörten vor ein Volksgericht | man hängt in Ämtern statt Aborten | ihr Konterfei und schämt sich nicht. || Ein unnütz Zwergstaat wird erhalten | 3 Parteien sind dazu da | und teilen sich wechselnd die Gewalten im Appendix Austria. || Die großen deutschen Städte ach | unterwirft man der Zensur | man gräbt um halb Mistelbach | nach der Suche nach Kultur. || Für alle die vorm Radio hocken | läuten zu dem Mittagsfest | statt des Kölner Domes Glocken | Glöckerln aus dem letzten Nest. || Man spricht von „Nationalmannschaft“ | hält sich für eine Nation | und die Massenmedienkraft | betreibt konstante Perversion. || Eine jüdisch-rote Clique | die im Ausland sich verkroch | entkam dem wohlverdienten Stricke | als es bei uns nach Pulver roch. || Man mit Schuschnig exhumiert | politisch Lug' und Schwindel | und wieder wird das Volk regiert | von Juden und KZ-Gesindel. || Es wird das Wasser immer trüber | Jugend kennt Ideale nicht | oft sind beim Arsch die Preussen lieber | als manch' Österreicher beim Gesicht. || Der Mann zieht Frauenkleider an | die Zotten hängen ins Gesicht | es stinkt in Bus und Straßenbahn | Körperpflege kennt man nicht. || Unsere Welt von heut mokiert sich | über Katzelmachers Taten | wir aber haben 1945 | unser Bruderland verraten. || Ein Regime von Bösewichten | mit Füßen unsere Freiheit tritt | davon weiß Lütgendorf zu berichten | der „Unterton-Antisemit“. || Soldat, als du verloren den letzten Krieg | dein Volk sogleich ein Denkmal hat gebaut | dem Feind nach seinem Sieg | inmitten unserer Stadt. || Dringt ein Feind in unser Land | fängt unser Heldentum erst an | statt abzuwehren | geben wir die Hand | wie's Major Biedermann getan. || Ein Denkmal gibts im Kärntnerlande | für teige Partisanentaten | beweiset grenzenlose Schande | für Mord an unseren Soldaten. || Schützt Tito auch der Deutschen Recht | No ja, das interessiert uns nicht | doch Slowenen machen uns zum Knecht | ein Schandvertrag nennt sowas Pflicht. || Der Bunker auf dem Walserberg | trennt unsern Republikenzweig | vom Vaterland nach Feindes Sinn | gleich der Mauer von Berlin. || Man spricht 30 Jahre von Kultur | doch was unser Volk erwartet | und bis heute keine Spur, | wo ist endlich Kunst die nicht entartet. || Weltanschauung; was ist das? | ohne diese leben wir auch | unser Ideal sind Suff und Fraß | und der volle Bauch. || Wir lassen gern den Freund im Stich | halten allseits uns für beliebt | man bückt vor jedem Fremden sich | der uns was zum Fressen gibt. || Für so einen „teinen“ Menschenschlag | und seinem Fahndler rot ... eiß rot | riskiert sein Leben heutzutage | höchstens nur ein Patriot! || P. S. Für Ihren Artikel im Kurier — Sie österreichisches Schwein!

Sehr geehrte Redaktion!

Beiliegend sende ich Ihnen diesen Auswuchs an Österreichfeindlichkeit und überlasse es Ihnen, ob Sie die „Blüte“ Ihren Lesern zur Beurteilung vorlegen. Hier bestätigt sich jedenfalls wieder einmal, daß sich hinter Slowenenfeindlichkeit und üblicher, sattsam bekannter Deutschtümelei, meistens auch ein markanter antiösterreichischer Geist verbirgt, bzw. daß alle drei Erscheinungen eng miteinander verknüpft scheinen. Die Politiker beider Großparteien, sieht man von Ausnahmen ab, wollen das aber nicht zur Kenntnis nehmen, bzw. verharmlosen derartige Aktivitäten als „Einzelfälle“ oder schweigen dazu, wie sie auch zum Begriff der Österreichischen Nation ständig und hartnäckig schweigen! Auffallend an diesem „freundlichen“ Gedicht über Österreich und seine Menschen ist u. a. der Vorwurf, daß ein Zwergstaat Österreich am Leben erhalten wird, getrennt vom Deutschen Reich. Gleiches hat dr. Steinacher in seinem Buch über Sinn und Zweck des Abwehrkampfes und der Volksabstimmung „Sieg in deutscher Nacht“, festgestellt und bedauert. Aber solchen Leuten setzt man Denkmäler!

Österreich hat seine Krebsgeschwüre, verschieden getarnt, nicht selten unter Begriffen wie „Heimattreue“, für „Volk und Heimat“ usw. Eine Heilung von diesen Krebsgeschwüren wird solange nicht möglich sein, solange viele Zeitungen, solange die Staatsgewalt, Augen und Ohren davor verschließt. Ausschließlich nur gegen Slowenen vorzugehen, also zweierlei Maß zu üben, ist natürlich billiger und einfacher!

Ich habe jene Ausgeburt an Staatsfeindlichkeit auf einen Leserbrief von mir erhalten, der am 16. 8. 1976 im „Kurier“ erschienen ist.

Herbert Guttenbrunner, Köttnamsdorf

IVAN CANKAR

2

Zgodbe iz doline šentflorjanske

„Rajši stopim v dolino... pred cerkev stopim, pa razkličem...“

„Ne tako, ne tako!“ je hitro zamahnil župan.

„Pa razkličem, kaj se je vršilo in kako se je grešilo pred petindvajsetimi leti!“

„Ne tisto, ne tisto!“ je hitel župan in je gledal v stran.

Tako sta umolknila; tujec se je smehljaj, da se mu je podbradek stresal, župan pa je gledal v tla in polne hudih skrbi so bile njegove misli.

„Ne vem, kaj nameravaš, kujon!“ je rekel. „In tudi ne vem, kdo da si! Ampak ukani si me na tako čuden in siten način, da se te ne morem ogniti, kamorkoli se okrenem. Zatorej povej nakratko, koliko bi rad in kaj!“

Tujec je napravil v svoji hinavščini tako začuden in užaljen obraz, da mu je verjel nekoliko župan sam in da ga je spreletelo kakor hud spomin.

„Kaj je morda... ali je morda...“

In na čelo so mu stopile vroče kaplje.

„Ali take so vaše besede!“ je govoril tujec z mehkobnim glasom. „Kaj zato sem romal čez hribe in doline, da bi nazadnje gledal mrgodne obraze in poslušal nevšečne očitke? Če bi vernega spoštovanja ne bilo v mojem srcu, bi rekel, da vas bodi sram. Tako pa ostane samo grenka solza in bridka misel!“

Kolikor je bil potr in zbezan, vendar je spreletelo župana: „Bog vedi, če ne laže, kujon, in če se zlohotno ne pretvarja!“

Kujon pa je govoril dalje.

„Debeli ste in rdeči, hišo imate, in belega kruha zadosti in starega vina, in vso to lepo dolino šentflorjansko. Zato

ne veste, oče, kaj je romanje, in grenko-vesela beseda popotnikova zadene na gluha ušesa. Romal bi človek leto dni, ne mislil na dom in na domovino; romal bi tudi dve leti... o, romal bi morda vse dolgo življenje in bi žvižgal in prepeval, če bi lahko iztegnil roko in pokazal: Tam je moj dom, tam, na jugu, je moja domovina; še danes lahko stopim tja, še nocoj lahko ležem na svojo posteljo, pod svoj krov, da si odpočijem... Toda romati s tako mislijo — o gorje! — romati s tako mislijo: nikjer nimaš doma, nikjer domovine! In tako romati od vsega začetka, še predno je popotnik dobro odprl oči, do vsega konca!... Popotniku je pri duši, da bi... o, da bi zažgal to hišo, okradel tisti grad do zadnje smeti, ubil najspodobnejšega človeka, oskrnil najnedolžnejšo devico... če ga drugod ni, pa bodi greh moj dom!“

„Kako se je razljutil!“ je gledal župan ves osupel in je komaj razumel pregrešne besede.

„Bodi že kakorkoli!“ je rekel tujec in se je pogladil z dlanjjo preko čela. In ko se je pogladil, je ugasnil ves ogenj v njegovih očeh in ustnice so se smehljale hudobno in zoprno kakor poprej.

„Kakorkoli bodi!... Za nocoj je zadosti... recimo, da je zadosti sto forintov... kaj je to za dandanašnje čase?“

„Ampak... kako?“ je planil župan ves prestrašen.

„Pa pred cerkev, pa na semen!“ je rekel kujon in se je smehljaj.

Župan je šel in je vzdihnil globoko in je naštel.

„Za grehe, za pokoro, Bog se usmili!“

„Pa zbogom!“

In glej, kujon je objel župana okoli vratu in ga je poljubil na raskavo lice. Nato je stopil k oknu in je skočil in je izginil.

Dolgo je stal župan v izbi, dolgo je gledal v noč, pod belimi zvezdami sanjajočo; njegova duša pa je bila polna grenkih misli in daljnih spominov, ki so vstajali iz teme, kakor mrtveci opolnoči. Pokrižal se je in je molil, tolažbe pa ni bilo in ne miru...

Ob tistem času, ko je župan vzdihoval in molil, je potrkala močna pest na dacarjeve duri.

„Odpri!“

Dacar, ki je spal ponavadi sam zaradi zakonskih prepirov, se je vzdramil ves čemer in jezen.

„Ne odpre!“

Potrkalo je zunaj še močneje.

„Urno!“

Dacar se je razsrdil.

„Ne bom!... Ampak če odklenem, joj tebi! Kdo pa si, da strašiš in dramiš kristjane ob tej pozni uri?“

„Mudi se mi dalje, dacar, ročno odkleni! Odkleni tudi skrinjo svojih grehov in poglej, kaj se je godilo pred mnogimi leti, ko si bil lep in prešeren fant!“

Komaj je slišal dacar besedo o svojih grehih in komaj je potrkal na skrinjo spominov, mu je upadlo srce in glas mu je upadel.

„Saj nič ne veš, če nisi sam zlodej, ali pa apostelj njegov!“

„Ne apostelj, o dacar, temveč sin njegov!“

Dacarja je streslo, kakor da se mu je izlil mrzel curek na hrbet.

„Kako... sin?“

„Zlodejev! Le še malo bolj odpi skrinjo spominov, le še malo bolj jo prebrskaj in preišči! Koliko bo? Dvajset, petindvajset let — pisma pričajo in ustno sporočilo!“

Dacar je stal pred zaklenjenimi durmi, v temi, in strah ga je bilo.

„Kaj pa govoriš tam in kričiš, muha pijana?“ je zaklicala žena iz druge izbe.

Dacarja je obšla silna groza in šepetal je s trepetajočim glasom.

„Tak tiho, tak molči in pojdi! Kaj ti je bilo treba ponoči... saj nisem sam!“

„Dvajset forintov... za zdaj!“ je zagodrnjalo zunaj.

Dacar je odskočil.

„Odkod pa bom jemal... kaj se ti je zmedlo? En forint, pa pojdi po svojih potih in božji blagoslov s teboj!“

Zlodejev sin je izpregovoril glasneje.

„Dvajset!“

„Tak ne kriči!... Saj sem rekel, da nimam... pet forin-

Naš deček - strah soseske

„Veste, to ni bilo samo nedolžno prerivanje med sošolci“. Učitelju je bilo očitno neprijetno povedati: „Tomaž je s silo treščil manjšega otroka ob zid“.

Tomaževa mama je obupana. Fant že z osmimi leti dela težave v šoli, kaj bo, ko jih bo imel osemnajst? Naj pove očetu? Spomni se vrste podobnih dogodkov: Tomaž meče kamenje, zvija otrokom roke in jih ščipa, če le more. Ne zna zgubljati in pokvari vsako igro.

Skoraj vsi manjši otroci se kdaj stepejo. Ob določenih dobi vsi poskušajo s praskanjem, grizenjem ali pljuvanjem. Fantje radi zasmehujejo in mučijo svoje tovariše, razvijajo razdejalno jezo, goljufajo in so nepravilni.

Kako ukrotimo takšnega nasilnika?

Otrok lahko postane pravi tiran in strah svoje okolice, če preveč in čez določena leta vedno brez vidnega vzroka napada okoli sebe, ne da bi bil sploh izžvan. Takšen razvoj ni več zdrav, ampak je resen problem.

Kako takšnega otroka obravnavati, je zelo težka naloga, pred katero se lahko znajdejo vsi starši. Karanje, opozorila ali prepričevanje gre pri enem ušesu noter, pri drugem ven. Tepež in prepovedi tudi ne zaležejo. Kaj storiti?

Gotovega recepta za to ni. Otroku moramo predvsem pomagati — to pomeni počasi in potrpežljivo ukrepati.

„Pomagati? Zakaj naj mu pomagam?“ se čudi jezni oče, čigar sin ob vsaki priložnosti meče otrokom pesek v oči. „Njemu bi moral vreči pesek v oči, da bo vedel, kako je to, pa ga bo izučilo“. Ravno to ga ne bo. Otrok se namreč počuti napadenega (telesno in duševno) in zato muči druge.

Prvi koraki k izboljšanju:

■ prenehajte v svojem otroku gledati vzrok večne jeze in prepira;

■ glejte v njem otroka, ki skuša svoje probleme rešiti, manj njega kot problem;

■ skušajte dognati zakaj vaš otrok skuša druge prizadejati.

Devletni Peter skriva, za drevesi in vogali strele in obmetuje druge otroke. Zelo rad jih škropi z vodo, celo pozimi. Petrova mlajša sestra, očetova ljubljanka, lahko nekažnovano kriči, zganja trmo ali celo udari z nogo ob tla. Njemu je to seveda prepovedano, od njega pričakujejo, da se bo obnašal do sestre kot „odrasli kavalir“. Ni čudno, da Peter vsakemu manjšemu otroku želi slabo.

Seveda ljubosumnost ni edini vzrok otroških tiranov.

Rok je strah vseh sosedov. Osemletni deček, plavih oči in nedolžnega videza, je v družbi odraslih pravi vzor. Ne pusti pa otrokom, da se mirno igrajo. Takoj se jim pridruži, jih zbada in suva. Vse igrače uporabljata kot nogometno žogo in stopa na roke, ki se stegujejo za igračko ali kocko.

V pravo veselje mu je, da otroke pregovori na igro indijancev, nakar jih privede na drevo in enostavno pusti. Nekoč je sunil otroka celo z visokega zidu. Zakaj? Ker je sam doma vedno suvan in vezan. Starši so zelo strogi, nobenega ugovaranja ne trpijo, strogo se mora držati vseh navodil. Igranja v stanovanju ni, vse mora biti na mestu in mirno. Mati je zaposlena samo s tem, da je v stanovanju vse točno na svojem mestu. Kaj počne Rok zunaj, je ne briga.

Ce je tudi vaš otrok nasilen, premislite:

■ ste vašemu otroku naložili preveč dolžnosti in prepovedi? Črtajte jih večino za kratek čas.

■ Ste bili preveč zaposleni s svojimi problemi?

■ Se počuti vaš otrok mogoče zanemarjenega, zapostavljenega? Če, potem si vzemite vsak dan nekaj časa zanj, posvetite se njegovim interesom; ne svojim.

■ Obvladajte se in skušajte svoj čas in nagnjenje porazdeliti med vse otroke enako, čeprav si kateri mogoče več „zaslužijo“.

Fižol - ljudsko živilo

Za splošno ljudsko prehrano je fižol zelo pomembno živilo. Iz njega kuhamo pisano vrsto različnih jedi — od juhe, enolončnic, priloge do solate, včasih pa celo kake fižolove sladice. Vse so okusne, tečne in dobro nasitljive. Okus fižola se dobro ujema z mnogimi drugimi živili, zato ga kaj radi uporabljamo v sestavljenih jedeh, kot so: zelje s fižolom, mavta, pašta šuta, ričet, jedi z rižem, krompirjem, različno zelenjavo itd.

Pri fižolu cenimo njegovo odlično hranilno vrednost. Izmed vseh rastlinskih živil je na prvem mestu po količini rastlinskih beljakovin (na 100 g fižola — 22 do 23 g). Res so po sestavi nepopolne, ker so rastlinske, jih je pa po količini veliko in so lahko dopolnjljive, da dosežejo popolnejšo vrednost. Posebno se plemenitijo ob navzočnosti mlečnih beljakovin, zato je ob obroku fižola priporčljivo popiti kozarec mleka, jogurta ali kislega mleka. Odlična dopolnilna kombinacija je nadalje fižolova juha in skutini štruklji ali kaka druga jed iz skute, pašta šuta z naribanim sirom itd. Fižolove beljakovine — jedi dopolnjujemo še s koščkom mesa, drobovino in jajci.

Kuhanje fižola močno skrajšamo s kuhanjem v loncu na zvišan pritisk. Kuhan in odcejen fižol ostane lepo mehak, če še vročega pokapamo z oljem. Na hladnem lahko hranimo kuhan fižol nekaj dni, v poletni vročini pa se začne hitro kvariti in se tvori človeku nevarne strupene snovi.

■ Ste mogoče doma prestrogi, zunaj pa se otrok igra brez nadzorstva, ga kdo v družini zbada, tiranizira, oštevla ali tepe.

Prvo pravilo — ne tepsti. To ne vodi nikamor. S tem boste v vašem dečku samo vzbudili prepričanje, da ima močnejši vedno prav. Vrh vseh pa se s tako metodo postavljate na njegov nivo (tudi vi ste zgubili kontrolo nad seboj). Da je zmožen spravi vas tako daleč, mu da določeno moč in občutek za doždenja.

V primeru, da drug otrok vašega otroka tepe v samoobrambi (ali da brani druge), potem ne tecite takoj zraven s protestiranjem ali oštevanjem. Drugi otroci imajo pravico se pred napadalcem braniti, vaš otrok naj spozna, da to pravico priznate. Odstranite svojega dečka iz pretepa brez jeze (kolikor je mogoče), vendar zavzemite odločno stališče. Kar je naredil, je napačno in tega mu ne morete pustiti.

Ker je vaš deček verjetno prepričan, da je v bistvu ustvarjen samo za tepež in prepir, naj se zaposli s tem, da se nauči raznih spretnosti. Poiščite mu njegovega „konjička“. Naj plava, smuča, zbira znamke, škatlice, razglednice, rezlja, mizari, riše, fotografira. Skratka, ukvarja naj se z nečim, kar ga veseli.

Z znanjem „kako“ in pridobljenim samospoštovanjem se lahko iz tirana prelevi v dobrega „voditelja“ celo drugih otrok. Z malimi trikii in „coprnjaki“, ki ga lahko naučite, bo vzbudil pozornost pri otrokih, ne da bi jih vezal za drevesa.

In na koncu: vzpodbudite otroka, da vam bo svoje občutke povedal. Povejte mu (mirno seveda), da ste tudi vi včasih ježni in obupani. Če bo vedel, da se vsakdo včasih počuti užaljenega, nesrečnega ali odrinjenega, mu bo laže.

Seveda vam bo dostiraje pripovedoval in zaupal, če mu njegovi občutki in izpovedi ne boste zamerili, naj bodo še tako slabi.

Sedaj pa še nekaj jedi, ki jih doslej še nismo opisali.

MRZLA FIŽOLOVA OMAKA S HRENOM

1/2 kg kuhanega fižola, sol, 3 do 4 žlice olja, kis po okusu, 2 do 3 žlice naribanega hrena.

Slan in kuhan fižol pretlačimo, primešamo mu olje, kis in nariban hren. S fižolovko po svojem okusu omako razredčimo. Biti pa mora gostljata.

Zraven ponudimo pražen krompir in kuhano goveje ali suho svinjsko meso. Omako ponudimo lahko tudi toplo.

FIŽOLOVA OMAKA Z DROBNJAKOM

Vzamemo iste sestavine kot v prejšnjem receptu, hren zamenjamo z drobnjakom, dodamo 2 v trdo kuhani jajci. Priprava je tudi enaka, jajci dodamo drobno sesekljani.

FIŽOL Z RIŽEM

1/2 kg dobrega fižola, 1 čebulica, 1 lovorov list, sol, 10 do 12 dkg riža, 5 dkg masti, 2 dkg moke, 1 žlica paradižnikove mezge, zelen peteršilj, kis, 2 do 3 žlice naribanega sira.

Fižol preberemo, namočimo čez noč in ga damo drugi dan kuhat v isti vodi. Ko zavre, mu primešamo sesekljano čebulo in dodamo lovorov list. Ze precej mehak fižol šele solimo. Proti koncu kuhe zakuhamo prebran in opran riž in primešamo razkuhano prežganje iz masti in moke ter paradižnik. Preden damo na mizo, jed malo okisamo in ji primešamo sesekljan peteršilj. Potresemo s sirom.

FIŽOL Z REZANCI

1/2 kg dobrega fižola, 1 lovorov list, malo šatiraja, 5 dkg olja, 2 dkg moke, 1/2 čebulice, 10 do 12 dkg širokih rezancev, 1 žlica paradižnikove mezge, 1 žlička začimbnega posipa, ščep sladke paprike, soli in kisa po okusu, 2 do 3 žlice naribanega sira.

Namočen fižol skuhamo skupaj z lovoro-vim listom in vejico šatiraja. Ze v mehkega zakuhamo domače rezance in mu prilijemo razkuhano prežganje iz olja in moke. Dodamo začimbeni posip, paradižnikovo mezgo, papriko. Solimo in okisamo. Če je jed pregosta, jo že med kuho zalijemo z vrelo vodo. Preden jo nesemo na mizo, jed potresemo s sirom.

GORČIČNI FIŽOL

1/2 kg fižola, 8 dkg suhe slanin, 1 čebula, 1 žlica moke, 1 žlica gorčice, 1 žlica sesekljane-ga drobnjaka ali peteršilja ali listov zelene, poper.

Namočen fižol damo kuhat. Proti koncu kuhanja ga solimo. Ko je napol mehak, precvremo sesekljano ali drobno zrezano slanino, na njej prepražimo sesekljano čebulo in dodamo še moko, ki jo tudi malo popražimo. Primerno zalijemo z mrzlo vodo in razkuhamo. Primešamo še gorčico in zlijemo k fižolu. Nazadnje dodamo še drobnjak, peteršilj ali zeleno in po okusu popramo.

TETOVAC — PREBRANAC (jugoslovanska narodna jed)

1/2 kg fižola tetovca, čimbolj debelega, 1,5 kg čebule, 3 dcl olja, sol, poper, zmleta sladka paprika.

Namočen fižol skuhamo. Čebulo olupimo in jo za nekaj časa potopimo v mrzlo vodo. Na-

Drobni nasveti

■ Ščetke in glavnike lepo operemo v vodi, v katero smo kanile nekaj amoniaka. Nato jih moramo splakniti še v hladni vodi.

■ Izpadanje las zavremo, če natiramo lasišče z olivnim oljem. Lase umivamo z jajčnim šamponom, s koprivno vodo ali jih izpiramo s kamilicami.

■ Madeže od črnih najlaže očistimo z gorilnim špiritom. Potem blago operemo v čisti vodi.

■ Madeže od šminke natrite z zmesjo sode bikarbone in vrele vode (zmes najbo gosta). Nato izperite v hladni vodi. Enako odstranite tudi madeže od laka za nohte, kave in čaja.

■ Jajca, mleko, maščobe: v hladno vodo stresite večjo količino soli, ovlažite obleko in madeže dobro podrgnite.

■ Pomaranča: madež natremo z glicerinom, nato izperemo.

to jo zrežemo na tanke rezinice. Prepražimo jih na olju. Pred koncem kuhe fižol osolimo, nato ga odcedimo, popramo in potresemo s papriko, previdno zmešamo. Papriciramo tudi čebulo. Kozico namažemo z oljem in zložimo vanjo najprej plast čebule, po njej plast fižola. Ponavljamo. Na vrhu naj bo fižol. Zalijemo z oljem (za praženje čebule ga porabimo le en del). Pečemo pol ure v pečici. Ponudimo toplo, dobro je pa tudi mrzlo. K topli jedi damo kislo zelje ali repo.

ŠOLET

(jugoslovanska narodna jed)

1/2 kg belega fižola, 25 dkg suhega svinjskega mesa, 25 dkg mastne sveže govedine, lahko pa le suho meso, poper, 1/2 žlice sladke zmlete paprike, soli po okusu, 3 srednje debele čebule, 4 stroki česna, 2 žlice moke.

Meso zrežemo na kose, lahko ga pustimo tudi celega in ga zrežemo šele kuhanega. Čebulo zrežemo na rezinice, lahko pa tudi na debelejške kocke, česen sesekljamo.

Vse skupaj, razen moke, denemo pomešano v dovolj velik lonec. Moko razmešamo s malo mrzle vode v gladko kašico oziroma podmet. Prilijemo toliko vode, da sega čez naloženo v loncu (fižol se nakuha). Dolijemo razmešano moko. Pokrijemo in prav počasi kuhamo pri majhni toploti. Primerno za lonec na zvišan pritisk. Čas kuhe se ravna po fižolu. Fižol naj bo namočen čez noč, preden ga uporabimo za to dobro enolončno jed. Ne pozabite: med vlaganjem v lonec primerno solite!

FIŽOL Z JAGNETINO

1 kg jagnjetine, 10 dkg suhe slanin, sol, poper, 2 stroka česna, 2 čebuli, 2 lovorova lista, 3 dcl belega ali drugega fižola, 2 do 3 žlice paradižnikove mezge, olja po potrebi.

Namočen fižol kuhamo s sesekljano čebulo približno eno uro. Medtem na olju prepražimo narezano meso. Meso poberemo iz posode in na isti masti na hitro prepražimo narezano slanino in česen. Vse skupaj damo k fižolu, tudi meso. Začinimo s paradižnikovo mezgo. Kuhamo, da se vse zmehča. Tekočine mora biti toliko, da je jed z njo pokrita.

tov, pa mir besedi!“

Potrkal je na duri.

„Dvajset!“

Od srda se je sunil dacar s pestjo v čelo, da se je še zjutraj poznala buška; nato je hodil po prstih in je iskal na mizi, v predalu in v suknji, dokler ni zbral in preštel vsega težkega davka. Odprl je duri prav narahlo, odšel je davek v široko dlan in je hitro zaklenil.

Nato je legel, pa dolgo ni zaspal; zakaj njegovo srce je bilo polno sramu, jeze, kesanja in očitkov...

Tisto noč so se godili čudeži v dolini šentflorjanski. Učitelj Šviligoj ni mogel spati; slonel je ob oknu in je sanjal v zvezde, poln tihih, sladko-žalostnih misli in nerazločnih slutenj. Tudi župnik se je vzdramil polnoči in je odprl okno, ker se mu je zdel vzduh težak in gost. In ko sta se ozrla oba dva v dolino, sta ugledala tam čudno senco, velikemu netopirju podobno. Netopir je frefotal preko doline, od hiše do hiše; kjer se je ustavil, nad tisto hišo so ugasnile zvezde.

„Greh!“ se je prestrašil župnik in se je pokrižal.

„Pohujšanje hodi med nami!“ se je domislil učitelj Šviligoj in se je tudi pokrižal.

Ampak komaj se je pokrižal, je zaloputnil okno in je odskočil. Zakaj črni netopir se je bil nenadoma visoko vzdignil, vzrasel je in se je nameril naravnost proti oknu učitelja Šviligoja. Tako blizu mu je bilo pohujšanje tisto noč... in učitelj se je domislil nekdanih izkušnjav in je trepetal v strahu in kesanju.

„Prizanesi, o Bog!“

Tudi župnikov okno je zasenčil črni netopir in tudi župnik je zaloputnil in odskočil.

„Greh hodi po dolini... in pokora za njim!“

Prižgal je svečo in je pokleknil in je molil dolgo v noč, za odpuščanje pozabljenih grehov in posebno tistih, ki trkajo na duri spomina vsak večer...

Globoko v dolini pa je mežikala rumena lučka... in če bi šel učitelj Šviligoj ob tisti uri mimo, bi zardel in bi povsili oči ter bi nikomur ne razodel pohujšanja...

II

Zdaj pa prižgimo svečo ter pogledjmo v mrak, ki skriva zgodbe starodavnih dni.

Zupan, kaj si to ti — postavni mladi mož?

Dacar, kaj si to ti — prešerni fant?

Kaj si to ti, učitelj Šviligoj — golobradi učenjak?...

Tako se je zajezila reka in leta šume jadrno iz prihodnosti v nekdanjost.

Toda kdo gre tam, v rodoljubne misli zatopljen? Kaj ni to stari učitelj Šviligoj, že nekoliko upognen, že nekoliko plešast?

In kdo stoji tam pred krčmo? Kaj ni to rdečenosi, krivogledi dacar, ki ugiba, koga bi ukanil?

In kaj ni stopil iz občinske pisarne debeli župan, že osivel v zaslugah?

O večnost! Kaj je prihodnost in kaj je nekdanjost v dolini šentflorjanski? Kolo se vrti in je zmerom enako...

Težka skrb je na vseh obrazih in globoka potrtost. Beseda gre z jezika, kakor cekin z dlani, in oko se umika očesu. Dan samote je bil, kesanja in premišljevanja za vso dolino šentflorjansko. Zakaj prigodilo se je čudo, ki je bilo takoj spoznano za posodo greha in pohujšanja.

Učitelj Šviligoj — tisti, ki je bil upognjen in plešast — se je izprehajal po dolini; nedelja je bila, lep božji dan. In ko je šel ob potoku, po samotni pešeni poti, se mu je zazdelo nenadoma, da je slišal tenek klic... kakor iz vode.

Postal je, prestrašil se je, sam Bog vedi zakaj, in je poslušal.

Vzkliknilo je, zastokalo, tako tenko, kakor iz piščalke. Učitelj Šviligoj je stopil k vodi — voda je tekla tiho in temno, še belouška se ni zgenila pod vrbo.

Šel je dalje, v njegove misli pa je kanilo kakor skrb.

„Nekaj živega se je oglasilo — kakor hud spomin iz noči!“

In oglasilo se je vtretič, zaklicalo je čisto blizu.

„Zgodi se božja volja!“ je rekel učitelj Šviligoj; stopil je in je razmaknil z obema rokama gosto leščevje ob poti pa

je takoj planil, kakor da je bil ugledal gada. In vse od temena do nog ga je spreletel mráz.

„Kaj so to sanje... kaj je spomin... ali je morda resnica?“

Pogledal je na desno in na levo in proti nebu: čisto nedeljsko nebo, pod njim zelena dolina šentflorjanska.

Se enkrat je oprezno razmaknil leščevje, še enkrat je pogledal in je slišal še enkrat tenki klic; nato se je z dolgimi koraki nameril v dolino, oznanit narodu skrivnost.

„Otrok leži tam, v plenice povit, v pleten koš položen, kakor Mojzes!“

Začudili so se in so se prestrašili, spogledali so se molče. In prvi je povsili oči, in povsili jih je drugi, in tudi tretji jih je povsili za njim.

„Kaj bi?“ je rekel župan. „Tam ne bo ležal na vse večne čase... pojdimo gledat!“

In so šli v dolgi procesiji, moški in ženske, pred njimi pa je šla slaba vest. Nikomur se ni hotelo govoriti, gledali so na desno in na levo in proti nebu.

Ko so dospeli do tistega samotnega kraja, se je procesija ustavila, učitelj Šviligoj pa je stopil k leščevju in ga je razmaknil.

„Sami pogledjte!“

Resnično, tam pod grmom je ležalo v pletenem košu majhno in drobno, v plenice povito, in je stokalo s tenkim glasom. Nobeden ni stopil, nobeden se ni dotaknil čudežnega Mojzesa.

Zupan je premislil in preudaril ter se je ozrl.

„Ti, baba!“ je rekel ženski, ki je bila napol slepa in je živela v ubožni hiši. „Vzemi tole reč, vzemi jo s seboj!“

Ženska je vzela Mojzesa v naročje, procesija pa se je vrnila, tako tiha in zamišljena kakor poprej.

Najprvi, še spotoma, je izpregovoril dacar, ki mu niti greh ni zavezal jezika.

„Čegav pa je? Kdo je tista, pa kdo je tisti?“

Izpregovoril je, da bi si ohladil vest; ampak spotoma ni dobil odgovora, niti prijaznega pogleda. In je bil vesel in potolažen.

Matjažek išče mamo

Tam pod hribom stoji majhna bela hiša. V njej prebiva Matjažek s svojo mamo in babico. Vsak večer, ko pomine dan, mama Matjažka lepo umije in ga položi v čisto belo posteljo. Lepo ravna mama z Matjažkom in rad jo ima. Le zakaj mame zjutraj, ko se Matjažek prebudi, ni več doma? Matjažek ostane sam s svojo babico, ki je že bolj betežna in manj vesela od mame.

Pa je nekega večera Matjažek povprašal mamo:

„Mama, kam odhajaš, ko jaz še spim? Zjutraj vstanem in tebe ni več doma!“

„V tovarno, Matjažek.“

„Kaj pa je to, tovarna?“

„To je mogočna bela hiša, z velikimi črnimi stroji. Noč in dan brnijo, visok dimnik pa venomer puha dim v nebo,“ mu je pojasnila mama.

Uganke

Naša krava noče k vodi, če je ne potegnemo za roge.

(10K5)

Ni krojač; na vsak korak pa škarje s sabo ima, čudak je velik, saj samo nazaj hoditi zna.

(K08)

Štirje ropotajo, štirje binglajo, dva svetila, dva kažeta, eden pa pometa.

(0K00)

Kadar nič je ne vpiči, skače in se ne upeha, ko se vpiči, pa pri priči z divjim skakanjem preneha.

(000Z)

Če od doma gre, kaže nazaj roge.

(0010)

Matjažek je pomislil in vprašal dalje: „Kje pa je ta tovarna, mama?“

Peljala ga je k oknu, mu pokazala temno gozdnat hrib, ki se je vzpenjal onkraj ceste in povedala: „Tja preko hodim. Na oni strani hriba, v dolini stoji tovarna.“

Matjažek je mislil in mislil na to tovarno in je v mislih na mamo, ki hodi tja k strojem preko hriba, zaspal. Luna mu je skozi odprto okno sijala na posteljo. Matjažek je sredi noči vstal, oblekel jopico, obul čevljičke in se odpravil iskat svojo mamo.

Po nekaj stopnicah se je spustil v temno vežo, odključal slabo priprta vežna vrata in preko ceste stekel v visoko travo, ki mu je segala

preko glave. Bila je srebrno bela svetla noč, vsa jasna in nebo posuto z zvezdami. Kot v pravljicah, je pomislil Matjažek.

„Le kod in kam? Kod hodi moja mama vsako noč? Da se ne bi izgubil sredi visoke trave!“ ga je zaskrbelo.

Bzzz... je priletela kresnička. „Jaz vem, kod hodi tvoja mama vsako noč, Matjažek. Za menoj pojdi, pa ti bom pot kazala!“ je rekla. Matjažek jo je veselo pogledal, kresnička je prižgala lučko na trebuščku in svetila Matjažku po poti.

Prišla sta do potočka. Ves svetel, bister in hiter je brzel v dolino kot srebrna nitka. „Žuburi, žuburi,“ je pel in zvižgal pred Matjažkom majhen tolmuček. Prav v tem tolmučku je Matjažek ugledal svojo senco, tako smešno, zdaj veliko, pa spet pokvečeno in razpotegnjeno. Razkoračil je svoje male nogice, se prijel z rokami za kolena in naredil žabo. „Hi, hi, hi...“ se je smejal Matjažek in ogledoval svojo majhno spako. Toda spomnil se je, da mora dalje, še daleč preko hriba, če hoče priti do mame. Okrenil se je, kresnička pa ni bilo več. „Hm, kaj pa sedaj?“ se je prestrašil.

Slavček je zapel lepo, čudovito pesem in povabil Matjažka v gozd. Matjažek je stopal za njim strmo v hrib, sopel je in znojne kaplje so mu hladile mali, vroči obrazce. Dolgo sta hodila in vso pot je prepeval slavček lepše od vseh muzik, kar jih je kdaj slišal Matjažek.

Pod vrhom strmega hriba se je pokazalo nebo in skozi vse špranje je pokimalo jutro. Takoj za tem je pokimalo izza vogala še sonce. „Kuki, dober dan! Ste že vstali?“ je vprašalo in ljubeče obsijalo ves hrib z malim Matjažkom vred. Matjažek je, ves vesel, tlesnil z malimi rokami. „Sedaj bo kar laže, ko je dan,“ si je

rekel in še hitreje kot dotlej pobiral pot pod svojimi nogicami.

„Pluk, pluk, pluk!“ in zašumelo je v gozdu — gozdni petelinček. „Odslej ti bom jaz kazal pot,“ je povedal Matjažku. „Kar za menoj hodi, jaz pa bom skakal z veje na vejo.“ Sopihala sta in se trudila, da sta prišla na vrh hriba. Prelep pogled se je ponudil Matjažku: čisto doli ob vznožju hriba je stala ob potoku velika bela hiša z ogromnim dimnikom. Gost dim se je dvigal proti nebu. Tam doli dela Matjažkova mama!

Ves vesel je poskočil in stekel, kar so ga nesle noge. Sedaj bo naenkrat v dolini, ko vidi tovarno že tako blizu. Tekel je, teklen Matjažek po oni strani hriba navzdol...

„Au, oh, au...“ je zastokal Matjažek. Kamen je v čevljičku, noga boli. Sedel je na tla, odvezal in sezul čevlji, očistil nogico vseh malih in velikih kamenčkov, se zopet obul, zavezal, toda glej: vezalka se je strgala.

Ubogi Matjažek. Ves lačen, truden in ožuljen, s čevljičkom v roki sedi sredi poti in joka, joka...

Cop... cop... cop! se primaje medvedek. „Zakaj pa vendar jokaš, Matjažek?“ Matjažek mu je vse razložil, vse prav od začetka pa do kraja. Medvedek je molče pomislil, se s tace popraskal po glavi in poklical: „Bumbi, bumbi!“ — Copi, copi, copi! je pritekel mali medvedek, nastavljal svoj kosmati hrbiček, Matjažek ga je zajahal in tekla sta v dolino, kolikor so ju nesle noge. Pritekla sta čisto do potoka.

Toda glej, preko potoka ni brvi! Kaj pa sedaj? Ustavil se je medvedek, odložil Matjažka in odcapljal nazaj v hrib. Ne, mali medvedek ne zna plavati! Matjažek je žalosten gledal v vodo. Pec, pec! je čmrknila voda in velik ribji

gobček je pogledal iz nje. „No, pa name sedi, Matjažek, da te ponesem na ono stran,“ je rekla riba. Matjažek je skočil in jo zajahal. „As, as...“ mrzla voda, mokre noge, moker trebušček! Toda riba je plavala preko potoka in ni bilo časa za razmišljanje.

Na drugi strani potoka je rasla mehka trava, pomešana s samim žametnim mahom. Matjažek je bos teklen po njej prav do tovarne.

Velik, resnoben mož je stal pred vrati. Matjažek ga je kar naravnost povprašal:

„Ali si kaj videl moje mamo?“

„Nič nisem videl, prav nič,“ je odvrnil mož.

„Nerodnej,“ se je ojunail Matjažek, „pa bi bil vendar gledal!“ in možato je mimo njega odkorakal v tovarno skozi velika železna vrata.

Prišel je v ogromno dvorano, kjer so stale velike črne pošasti in brnele, brnele... Da, prav take si je predstavljal Matjažek. Črne velikane, z visokimi oklepi, ki skrivajo v sebi vse tisto, kar bi hoteli videti, razdreti vsi Matjažki po vsem svetu. Kaj je na drugi strani teh velikih pošasti, tega Matjažek ni videl, toda prav gotovo stoji za eno od njih njegova mama. Po stopničkih je zlezal čisto na vrh oklepa in pogledal. Za tem strojem ni bilo njegove mame. Zlezal je še na vrh drugega, tretjega stroja, toda tudi tukaj ni bilo mame. Prišel je že čisto do visokega, najvišjega dimnika.

Če bi zlezal tu na vrh, bi gotovo videl mamo, se je spametoval Matjažek. In ne bodi len, začel se je po lestvi vzpenjati vse više in više, dokler ni prišel čisto do vrha. In v vrha stolpa je Matjažek zagledal svojo mamo. Stala je pri eni od velikih pošasti in ravnala velike bele liste, ki so leteli iz nje. Matjažek ni nič premišljal, z visoko roko je prijel po en čevljiček, zakrilil z njima po zraku kot ptiček s perutnicami ter skočil iz stolpa naravnost k svoji mami.

Tedaj pa je strašno treščilo: štrrr... bunk. Vse se je zamajalo in — Matjažek se je zbudil.

Strah ima velike oči. Velike, se razume, saj vidijo tudi tisto, česar ni!

Podnevi je tudi Mišo vedel, da je temu tako, ko pa se je zmračilo, je ta izkušnja kopnела pred strahom, ki so ga povsod vpijale njegove velike, razširjene oči.

Mišo je videl, videl in trdem mraku, da prav nanj izza ogala nekaj preži, zato si tudi v spremstvu volčjaka Groma ni drznil zailiti globlje na dvorišče.

Na podstrešju je čakala sova z izbuljenimi očmi in srpastimi kremplji prav nanj! Le kako naj gre tja in prinese orehov, po katere smo ga poslali?!

V kleti, pod polico, so nanj prežale miši in brusile zanj drob-

ne, ošiljene zobe; netopirji pa so oprezovali iz tistih črnih vrat in dimniku, pripravljeni, da vzletijo in se mu zapletejo v lase.

Zato je Mišo že sredi belega dne prinašal jabolka iz kleti, da

iz okvirjev so ga — tako je trdil — gledale oči z oljnatih slik; nagačeni divji petelin mu je s podstavka pretil s svojim ostrim kljunom; škripavi parket je izdajal korake tistih, ki so se fihotapili proti njemu; visoki sto-

lobe v tem dvojnem mraku, smo ga s posteljo vred premestili k velikemu klavirju. Dvignili smo pokrov in klavir se je nasmehnil Mišu z bleščečo vrsto svojih belih tipk.

„Mišo, če ti bo pretela kakšna nevarnost, udari po tipkah! Ta tvoj „koncert“ bo znak za preplah. Takoj, veš, bo prišla pomoč!“

Mišo ni nikoli zaigral, nikoli ni priredil koncerta za črn strah. Mirno in spokojno je spal in glava mu je molela izpod odeje v enem in edinem mraku. Seveda je mrak še zmeraj z nečim grozil, vendar se ga ni več bal.

Zakaj bi se ga neki bal, ko pa so mu bele tipke — ta prijatelj nasmeh — lahko v hipu priklicale pomoč!?

Koncert za črn strah

bi zvečer nikomur ne padlo na misel, da ga pošlje v klet ponje.

Mišo pa se ni bal le črnih kotičkov na dvorišču, v kleti in na podstrešju, kotov, prepolnih mraka in nevarnosti. Strah ga je bilo tudi tistega domačega, hišnega mraka, ki preplavi sobo, kakor hitro obrnemo stikalo in mu zaželimo „lahko noč.“

li, za dne dobri stari prijatelji, so se ponoči kot zakleti primikali ter se preteče zbirali v gručo okrog njegove postelje.

In Mišo se je pred tem domačim, hišnim mrakom skrival v še globlji mrak, pod debelo odejo, kjer je trepetal od strahu, dokler ni zaspal.

Da ne bi spal brez žarka svet-

„Glej jih, svetnike! Sami Alojziji, same svete Neže! O tatovih je govorica, pa povešajo oči! Če je tako z njimi, ki so brezmadežni rodoljubi — kako bi bilo z menoj, grešnikom?“

S hinavso mislijo se je potolažil in si je dal veliko odvezo brez velike izpovedi.

Take tihe in spokojne nedelje še ni doživela dolina šentflorjanska; še zvonovi niso peli nič veselo in sonce, zjutraj še tako žarko, je sijalo dremotno in nerado, kakor da bi trisilo nezasluzen blagor... V srcih vseh, čistih in kalnih: črna nezaupnost, neprijazna sumnja. „Če sem grešil jaz — kdo ve, ali nisi ti še bolj grešil? In skoro bi bila resnica, skoro ti je zapisano na potuhnjem obrazu, da je Mojzes tvoj!“ Tako so govorile oči izpod obrvi; ampak sosedove oči so takoj odgovorile. „Kaj misliš, da te nisem videl, ko si šel k tisti ciganki, copnici? Enkrat samkrat sem se izgubil tja, ker me je bil zlodej premotil, ti pa si tičal tam vsak večer!“

Srečala sta se znanca na cesti, komaj da sta se pozdravila; iznad rame pa sta se ozrla naskrivaj drug za drugim.

„Kakor da bi ne vedel, kako se je spečal z mlinarico; zdaj je počil greh na dan, kesanje pa se ne pozna ne nji ne njemu!“

„Kakor da bi ne vedel, kako se je zvozljal z Marušo, krčmarico; zdaj je pohujšane razodeto, on pa se kaže na cesti in tudi nje ni sram!“

Pohujšanje je pljusnilo v dolino šentflorjansko, kakor črna skala v jezero. Srca so bila zbegana in vzburkana, v duše, tako tiho dremajoče prej, je planil nemir. Zdelo se jim je, da je hodil nekdo ob gluhi polnoči od hiše do hiše in da je odklepal tatinsko tiste skrite duri, ki jih je odpirala samo je od tresoca roka gospodarjeva ob najslovesnejših urah... in da leži zdaj nenadoma vse na cesti, očitno in razodeto zlohornim očem. In brat si ne upa več pozdraviti brata, strahoma se ogne sosed sosedu...

Zvečer so sedeli možje v krčmi in so ugibali; celo dacar je rajši molčal, nego da bi izpregovoril prvo besedo. Zakaj tako je bilo v tistih časih, da je že pogled izdajal človeka, kaj šele glas. Gledali so na mizo in so pili; samo učitelj Šviligoj je časih stresel z glavo in je zavzdihnil: kesanje njegovo je bilo

vse globlje, kajti on je bil razmaknil leščevje.

Zupan, ki je bil krepak in rodoljuben, je izpregovoril naglas, vsem zbranim v lice.

„Kaj bi se spogledavali, ljudje božji, kaj bi vohali drug drugemu pod suknjo? Izkazalo se je, da se je storil greh v dolini šentflorjanski — kdo ga je storil, pa razsodi Bog!“

„Ampak čegav je otrok?“ je vprašal dacar.

„Molči, žužnja, in hvali Boga, če ni tvoj!... Iz vsega tega, kar se je vršilo in dovršilo, izvira le to spoznanje, da živi v dolini šentflorjanski dvoje grešnih ljudi. Kakor pa je dolina rodovitna in obljudena, nam lahko srce poskakuje od veselja, da jih je samo dvoje, ki sta odprla svoje duri pohujšanju!“

„Kdo sta in kako se pišeta?“ je vprašal dacar; in vsi so ga udarili z jeznim pogledom, tako da se je osramočen potuhnil.

„Če jih je samo dvoje in če se skrivata kakor tatova — čemu bi vohali in iskali? Naj ostane pohujšanje, kjer je, mi pa gremo naprej po svoji rodoljubni poti! Kaj storimo, če ugledamo nesnago na cesti? Pometemo jo na gnoj, pa ne letimo za voznikom in ne kričimo: O kobila, kaj si naredila! Greh je storjen: Bog ga je dopustil, Bog ga bo odpustil; mi pa glejmo, da ostane čista naša hiša!“

Te modre besede so razvedrile vsa srca; prepodile so žalost, ampak nezaupnost je ostala in ostal je tudi strah. Črn oblak je ležal nad dolino šentflorjansko in se ni ganil.

„Tista vlačuga je pač, tista ciganka!“ je rekel dacar.

„Kdor je zahajal k nji, bo že vedel, kako in kaj!“

„Sam si zahajal!“ ga je mahnil notar. „Ne podtikaj drugim svojih grehov!“

„Kaj bi podtikal, kjer ni več prostora?“ je zagodrnjal dacar in je pogledal hudobno.

Nobeden več mu ni odgovoril, nobeden več ga ni karal z očmi. Zakaj vest je bila težka in kesanje je bilo veliko. Res so se razvedrila srca ob županovih besedah in jeziki so se razvozlati; ampak greh ni bil nič manjši in skrivnost njegova ni bila razodeta. Kar so prej ugibali z mislijo in očitali z očmi, so zdaj ugibali in očitali z glasno besedo. Zupan je

napravil čarovno znamenje — in tiha groza se je spremeni v klepetavo zlo.

Nikoli se ni razlivalo po dolini šentflorjanski toliko obrekovanja in opravljanja kakor v tistih neblagih časih. Prej posoda in poglavitna shramba vseh čednosti, je bila zdaj hujša od Sodome, če bi sodil človek po govoricah in sumnjah. Res je bilo grešnikov samo dvoje, po modri županovi besedi; ampak ker nista stopila pred cerkev in nista oznanila svojega hudodelstva, so bili grešniki vsi. Kdor se je prikazal na cesti, je stokal pod silnim tovorom samih grdobij; pa je stopil sosed na prag in je zagodrnjal ves srdit:

„Glej ga, razbojnika, ki je oskrnil dolino šentflorjansko!“

Ampak komaj je tako premislil in zagodrnjal, je začutil na hrbtu svoj silni tovor in je pljunil predse, še neznano bol srdit.

Bilo pa je čudno in znamenito, da je z govoricami rastel greh in raslo pohujšanje. Od začetka je bil na vsakem obrazu samo majhen madež, da ga je bilo komaj razločiti ob belem dnevu, o mraku celo ne. Kakor pa se je razlivala povodenj obrekovanja, so bili obrazi zmerom bolj črni in spačeni in ni ga bilo več človeka v dolini šentflorjanski, ki bi ne bil oskrunjen in oblaten od glave do nog. Če je stopil popotnik na hrib, mu je zasmrdelo že od daleč in plah se je ognil doline v širokem kolobarju. Taki grehi so prišli na dan, o katerih se prej niti dacarju ni sanjalo. Izkazalo se je in razodelo, da je bil rodoljubno čistost doline šentflorjanske natiem izpodjedel in do jedra razjedel brezbožni duh tujinstva. Kako se je to zgodilo, sam Bog razsodi.

Najbolj bridko življenje pa je živel v tistih žalostnih časih učitelj Šviligoj. Zakaj kadar škropi pohujšanje na vse štiri strani, omadežuje čisto dušo najpoprej in najbolj očitno; na belem platnu se pozna ena sama kaplja, na povaljani suknji grešnika dacarja pa bi se ne poznalo, če bi pljusnil nanjo poln korec gnojnice.

Globoko upognjen, plah in potrj je hodil Šviligoj po cesti; hodil z dolgimi koraki, ob zidu, ob plotu, kakor bežna senca.

(Dalje v prihodnji številki)

Široka podpora našemu boju za pravice

(Nadaljevanje s 1. strani)

proti nedavno sprejetim zakonom in posebej proti nečloveškemu ravnanju avstrijske policije...

■ Delovni ljudje delovne organizacije v Medvodah:

Delovni ljudje delovne organizacije Donit smo na sestankih po sindikalnih skupinah enoglasno z ogorčenjem ugotovili, da se gonja proti našim rojakom na Koroškem in Gradiščanskem nadaljuje z nezmanjšano ostrino. Z zaupanjem smo pričakovali, da bo Avstrija izpolnila obveznosti iz državne pogodbe. Nedavno sprejetje dveh novih manjšinskih zakonov nam ne daje več možnosti, da bi še naprej to verjeli in zaupali Avstriji, saj ta dva zakona pomenita odkrito kršitev državne pogodbe in revizijo te pogodbe. Zato protestiramo proti takšni politiki in postopkom avstrijske vlade in zahtevamo da Avstrija dosledno izpolnjuje določila državne pogodbe in zagotovi pripadnikom slovenske in hrvaške manjšine vse pravice, ki izhajajo iz te pogodbe ter onemogoči politiko diskriminacije manjšin...

■ Delovni ljudje in občani Slovenske Bistrice:

Ugotavljamo, da avstrijska vlada niti 21 let po podpisu ni izpolnila določil 7. člena državne pogodbe. Delovni ljudje in občani Slovenske Bistrice odločno zahtevamo, da avstrijska vlada dosledno upošteva in uresniči 7. člen avstrijske državne pogodbe in dokument helsinške konference ter slovenski in hrvaški narodnostni manjšini omogoči nemoten ekonomski in kulturni razvoj, pa tudi osebno varnost in svobodo...

■ Kolektiv komunalnega podjetja „Ljubljana“:

Pridružujemo se kolektivom širom po Jugoslaviji v najodločnejšem protestiranju proti brutalnemu ravnanju avstrijske policije s koroškimi Slovenci. Zaničevanje, pretepanje in aretacije koroških Slovencev dne 8. 8. 1976 v Škocijanu presega vse človeške norme in pomenijo vrhunec policijskega terorja proti manjšini, ki traja že nekaj mesecev in s katerimi bi očitno hoteli zastrašiti koroške Slovence, da bi se pustili preštevati...

Takih solidarnostnih akcij in protestnih izjav bi lahko naštevali še in še, saj so se odvijala v vseh republikah Jugoslavije. Iz vseh protestov pa se odraža široka podpora našemu boju za obstoj ter obsodba nehumanega ravnanja vlade napram koroškimi Slovincem in gradiščanskim Hrvatom, ki so odločno povedali, da ne sprejmejo nobenega zakona o preštevavanju posebne vrste, ker je v nasprotju duhu in črki člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Številni protesti in solidarnostne izjave so velika moralna opora koroškim Slovincem in njihovim organizacijam pri boju za doseg pravic in uresničitvi državne pogodbe.

Široke moralne opore pa so koroški Slovenci čedalje bolj deležni tudi s strani naprednih demokratov v Avstriji. Le-ti se dobro zavedajo, kam taki ukrepi, storjeni pod pritiskom šovinističnih sil, privedejo. Očitno pa je, da odgovorni te zablode nočejo priznati in čedalje bolj spravljajo republiko Avstrijo v zelo neprijeten položaj v mednarodni javnosti.

Slovenski atletski klub slavil visoko zmago

V nedeljo se je na Koroškem začelo nogometno prvenstvo tudi v nižjih ligah. Novo formirani Slovenski atletski klub je nastopil prvo prvenstveno tekmo v kvalitetnejšem 1. razredu in svojega nasprotnika, velikega tekmeča v preteklih letih, ekipo DSG iz Borovlj visoko premagal s 5:0 (2:0). Rezultat kaže, da se je ekipa Slovenskega atletskega kluba dobro uveljavila v novo okolje prvega razreda, koroški tisk pa šteje SAK po nedeljskem podvigu celo med favorite za prvenstveno lovoriko. No, do tega vodi težavna pot, saj so ostali nasprotniki verjetno močnejši od Borovljanov.

Dobro pripravljeni Slovenski atletski klub je v nedeljo bil v vseh ozirom boljše od svojega nasprotnika. V izrednem razpoloženju je bil novo sestavljeni napad. Trojica Blajs, Hobel in Woschitz so nenehoma nevarno ogrožali nasprotnikova vrata. Hobel pa je bil tisti, ki je borovelsko obrambo popolnoma zmedel. Po enoletnem odmoru, igral je v Bilčovsu, je Hobel v svojem prvem nastopu v novi nogometni sezoni trikrat zadel nasprotnikova vrata. Njemu sta se kot ostrostrelca pridružila še Woschitz in Wieser. Za stalen pritisk in dobro podajanje je skrbela trojica krilcev Pandel, Wieser in Zablatnik, ki nasprotniku ni prepuštila za igranje niti najmanj prostora. Omenjeni so spretno usmerjali igro, se vključili tudi v napad, po potrebi pa so se znašli v obrambi, na čelu katere je stal Oraž. Omeniti pa je treba tudi izvrstnega vratarja Toneta Betona, ki je ubranil silovita strela.

Nasprotnik, ki je pred kratkim na turnirju v Selah premagal SAK z 1:0, se tokrat s Slovenskim atletskim klubom ni mogel meriti. Izkupiček devdesetih minut sta bila dva ostrastrela, ki jih je branil Beton. Ob nezmožljivosti pa so Borovljanje blesteli le z ostro igro. Marjan Pandel in Lipuš sta morala zaradi poškodbe predčasno zapustiti igrišče.

Omenimo naj še, da je igro izvrstno sodil sodnik Voigt.

SAK se je predstavil s sledečimi

igralci: Beton, Lipuš (Prušnik), Oraž, Hribar, J. Pandel, Zablatnik, Wieser, M. Pandel (Blajs J.), Blajs M., Hobel, Woschitz.

V predigri sta si stali nasproti rezervni ekipi SAK in Borovlj. SAK je zmagal 6:1.

V nedeljo, dne 29. avgusta, Slovenski atletski klub nima prvenstvene tekme.

Mladinci SAK pozor!

Prva prvenstvena nogometna tekma bo v nedeljo 29. avgusta na ASK igrišču v Celovcu s pričetkom ob 16.45 uri. Prosimo da se tekme zanesljivo udeležite.

Odbor

Klub slovenskih študentov na Dunaju prireja od 6. do 10. sept. 1976 svoj

TRADICIONALNI POČITNIŠKI SEMINAR

ki bo letos v Goselnj vasi ob jezeru v počitniškem domu organizacije „Kinderland“.

Prijave za seminar sprejema KŠS na Dunaju, Mondscheingasse 11, 1070 Wien tel. (02 22) 9 35 93 64

Potovanje k pasiljanskim igram v Šmarjeti na Gradiščanskem

v nedeljo 5. septembra samo za okraj Velikovec. Cena za vožnjo in vstopnico: šil. 240.—

Interesenti naj se nemudoma javijo na Dušnopasirski urad, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec Tel. (0 42 22) 85 3 48 Kat. dom prosvete Sodaltas, Tinja

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

SOBOTA, 28. 8.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 29. 8.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 30. 8.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Iz popotne torbe: Izlet v Moskvo in Leningrad (M. Kumer - Črčej).

TOREK, 31. 8.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 13.45 Celovski radijski dnevnik — Šport — Samospevi.

SREDA, 1. 9.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Skladbe za klavir — Iz koroške literarne delavnice: J. Messner — Pustna zgodba.

ČETRTEK, 2. 9.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Zabavni zvoki — aktualna znanost: Znanost in materino mleko.

PETEK, 3. 9.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Kar po domače (Selski fantje pojo).

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 28. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Počitniški pozdravi — 11.03 Sedem dni na radiu — 12.40 Veseli domači napravi — 14.05 S pesmijo in plesom po Jugoslaviji — 15.45 „Vrtljak“ — 17.05 Gremo v kino — 17.45 Zabaval vas bo ansambel Francija Puharja — 19.40 Z ansambлом Silva Štingla — 20.00 Sobotna glasbena panorama — 21.00 Za prijetno razvedrilo — 21.30 Za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden — 1.03 Zvoki iz naših krajev — 2.03 Glasbena skrinja — 3.03 Koncert po polnoči — 4.03 Lahke note.

NEDELJA, 29. 8.: 6.15 Danes je nedelja — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.34 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši... — 10.05 Prvi aplavz — 11.20 Voščila — 13.20 Nedeljska reportaža — 14.05 Nedeljsko popoldne — 16.00 Zabavna radijska igra — 19.40 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Skupni program JRT — 23.15 V lučeh semarforjev.

PONEDELJEK, 30. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.40 Vedre melodije — 11.03 Za vsakogar nekaj — 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru — 14.05 Pojo amaterski zbori — 14.30 Voščila — 15.45 „Vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.25 Zvočni signali — 19.40 Z ansambлом Fantje s treh dolin — 20.00 Če bi globus zaigral — 20.30 Operni koncert — 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev — 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 31. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.20 Lahke note — 11.03 Promenadni koncert — 12.40 Po domače — 14.05 Iz dela glasbene mladine Slovenije — 14.40 Na poti s kitaro — 15.45 „Vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.00 Koncert po željah poslušalcev — 19.40 Z ansambлом Milana Ferleza — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra — 21.33 Zvočne kaskade — 22.20 Pota jugoslovanske glasbe — 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 1. 9.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.25 Glasbena pravljica — 11.03 Urednikov dnevnik — 12.40 Igrajo vam češke pihalne godbe — 14.05 Ob izvirih ljudske glasbene umetnosti — 14.30 Voščila — 15.45 „Loto vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.25 Poje sopranistka Sonja Hočvar — 19.40 Z ansambлом Toneta Janše — 20.00 Koncert iz

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ vabi na

TRADICIONALNI IZLET

ki bo v nedeljo 5. septembra 1976.

Odhod z omnibusom iz Lake (avtobusna postaja) ob 5. uri, izpred avtobusne postaje v Borovljah pa ob 5.30 uri.

Smer: Borovlje—Ljubelj—Ljubljana—Novo mesto—Pleterje—Rimske Toplice—Trbovlje—Kranj—Borovlje. Prijave sprejema Andrej Wieser, 9170 Borovlje, Hauptpl. 9

Prisrčno vabljeni!

V soboto 28. avgusta 1976 ob 16. uri bo v gostilni pri Šoštarju v Globasnici

POROČNI PLES

Igrajo: „Štirje kovači“

Prisrčno vabljeni!

TEČAJ O FILMSKO-VZGOJNEM DELU

Pedagoški inštitut in Kat. prosveta prireja za učitelje, vzgojitelje in v Domu prosvete v Tinja tečaj o starše od 6. do 8. septembra 1976 filmskovzgojnem delu.

Udeleženci bodo proučevali vplive in družbeni pomen obeh medijev. Vadili se bodo v kritičnem sprejemanju in ocenjevanju filmov in televizijskih oddaj ter reflektirali jezik in estetiko obeh medijev. Tako se bodo usposabljali za oblikovanje kritičnega odnosa mladine do filma in televizije. Podrobnejše informacije vam nudi in sprejema prijave: Urad kat. prosvete, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec, tel. (0 42 22) 72 4 83

RADIO — TELEVIZIJA

našega studia — 22.20 S festivalov jazz — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcov zabavne glasbe.

ČETRTEK, 2. 9.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.35 Mladinski koncertant — 11.03 Uganite, pa vam zaigramo po želji — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Zapojmo pesem — 15.45 „Vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.00 Popoldanski simfonični koncert — 19.40 Z ansambлом Jožeta Kampača — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Lepe melodije — 22.20 Slovenska instrumentalna glasba — 23.15 Paleta popevke in plesnih ritmov.

PETEK, 3. 9.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Radijska igra — 9.40 Slovenska umetna zborovska pesem — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 12.40 S pihalnimi godbami — 14.05 Mladina poje — 14.30 Voščila — 15.45 „Vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 19.40 Z ansambлом Mihe Davžana — 20.00 Stop pops 20 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo — 00.05 Ples do enih — 1.03 Melodije na našem valu — 2.03 Koncert po polnoči — 3.03 Majhni ansambli na tekočem traku.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 28. 8.: 15.35 Lumpaci vagabund — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Black Beauty — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled skopreda — 18.30 Rudi Klausnitzer kramlja z Eriko Pluhar — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Na tekočem traku — 21.50 Šport — 22.10 Kriminalka — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 29. 8.: 16.00 Ubijalec iz Alabame — 17.10 Prasiček Lucky — 17.20 Sadovnjak — 17.30 Viki in možni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Veselje ob glasbi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Ura komedijantov — 22.35 Poročila in šport.

PONEDELJEK, 30. 8.: 10.30 Ubijalec iz Alabame — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25 Pregled skopreda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Oddaja s Quallingerjem — 21.00 Ceste San Franciska — 21.50 Poročila in šport.

TOREK, 31. 8.: 10.30 Robinson naj ne umrje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Spannagl & sin — 18.25 Pregled skopreda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Pravi Dunajčan se ne zgubi — 20.50 Med poljo — 21.35 Ljudje s arme Šiloh.

SREDA, 1. 9.: 10.30 Ura komedijantov — 17.00 Presenečenja — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Diana — 18.25 Pregled skopreda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Oddaja komikov — 21.00 Politična dokumentacija — 21.45 Poročila in šport.

ČETRTEK, 2. 9.: 10.30 Ana Karenina — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Rume-nar karavana — 18.25 Pregled skopreda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Opretni vodič — 20.15 Carmen — 23.00 Poročila in šport.

PETEK, 3. 9.: 10.30 Ljubezen popoldne — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Kuharski umetniki med seboj — 18.25 Pregled skopreda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Kung Fu — 21.05 Plankvadrat — 22.00 Upor — 23.45 Poročila in šport.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 28. 8.: 17.15 Lep primer — 18.00 Kavarna Hungaria — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Zgodbe o matematiki — 20.00 Galerija — 20.15 Slavnostni koncert dunajskih simfonikov — 21.00 Otto Grünmandl filozofira — 21.45 Teleobjektiv.

NEDELJA, 29. 8.: 17.15 Wagner, klobase in valhala — 18.00 Spotlight — 18.30 Amerika — 19.20 Pink Panther — 19.30 The Munters — 20.00 Enciklopedija — 20.15 Ali spoznate melodijo? — 21.00 A.N.T.I.-report — 21.55 Brez nagobčnika — 22.30 Pogovor.

PONEDELJEK, 30. 8.: 18.25 Pregled skopreda — 18.30 Potovanje skozi divja dežela — 19.30 Nepoznana sosesčina — 20.00 Ljudje s farne Šiloh — 21.00 Svet knjige — 21.50 Čas v sliki — 22.20 Out of it.

TOREK, 31. 8.: 18.25 Pregled skopreda — 18.30 Sanje o natifovodu iz Alaske — 19.30 Nepoznana sosesčina — 20.00 Moulin rouge — 21.55 Čas v sliki in kultura.

SREDA, 1. 9.: 18.25 Pregled skopreda — 18.30 Svet knjige — 19.30 Jestli in piti — 20.00 Ana Karenina — 21.55 Čas v sliki in kultura — 22.30 Novele z divjega zapada.

ČETRTEK, 2. 9.: 18.25 Pregled skopreda — 18.30 Odprave v kraljestva živali — 19.30 Adalbert Stifter — 20.00 Ljubezen popoldne — 21.35 Čas v sliki in kultura.

PETEK, 3. 9.: 18.25 Pregled skopreda — 18.30 Vse v Chiapasu je mehikansko — 19.30 Kaj je učenje? — 20.00 Naves in znanosti — 21.05 Jane Fonda — 21.35 Čas v sliki in kultura.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 28. 8.: 16.25 Nogomet — 18.15 Obzornik — 18.30 Disneyev svet — 19.30 Dnevnik — 20.00 Obsodba — 21.30 Moda za vas — 21.40 Prodali so jih milijon — 22.30 Dnevnik — 22.45 625.

NEDELJA, 29. 8.: 8.50 Poročila — 8.55 Za nedeljsko dobro jutro — 9.20 625 — 9.40 Puccini — 10.45 Otrška matineja — 11.25 Mozaik — 11.30 Ljudje in zemlja — 12.30 Poročila — Nedeljsko popoldne — 17.40 Doc — 19.30 Dnevnik — 20.00 Na vrat na nos — 20.55 Skrivnosti Jadrana — 21.35 Športni pregled — 22.10 Dnevnik.

PONEDELJEK, 30. 8.: 17.40 Obzornik — 17.55 Radovedni slonček — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 Dnevnik — 20.00 Raimonda — 21.10 Kulturne diagonale — 21.40 Mozaik kratkega filma — 22.00 Dnevnik.

TOREK, 31. 8.: 17.00 Kmetijska oddaja — 17.45 Obzornik — 18.00 Trapola CH 33 — 18.45 Oktet lesne industrije — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mednarodna obzorja — 20.55 Kmetije, bombe in oblast — 22.25 Dnevnik.

SREDA, 1. 9.: 17.55 Obzornik — 18.10 Posledeh napredka — 18.45 Glasbeni amaterji — 19.30 Dnevnik — 20.00 Film tedna: Praznovanje rojstnega dne — 22.00 Miniature — 22.10 Dnevnik.

ČETRTEK, 2. 9.: 16.15 Nogomet — 18.10 Obzornik — 18.15 Ra — 19.30 Dnevnik — 20.00 Najvažnejši dan življenja — 21.00 Kam in kako na oddih — 21.10 Četrtekovi razgledi — 21.40 Dnevnik — 21.55 Iz koncertnih dvoran.

PETEK, 3. 9.: 18.00 Obzornik — 18.15 Catch Kandy — 18.45 Slovenski rock — 19.30 Dnevnik — 19.55 Tedenski notranjopolitični komentar — 20.05 Kako pa je oče — 20.35 Dinar — kam in po kaj — 21.10 Kojak — 22.00 Dnevnik.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9029 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec — Borovlje.

Avstrijske dravske elektrarne imajo velike načrte

Koroška bo spet obogatena za nadaljno atrakcijo — na koncu doline Malte nastaja novo jezero, ki bo doseglo svojo popolno veličino drugo leto, ko bo do konca zgrajen 200 metrov visoki betonski zid oziroma jez. Trenutno je jez visok 130 m. Pred nedavnim se vgradili v to betonsko pregrado 1 milijon ton betona. Še 70 metrov višine bo treba betonirati in Avstrija bo dosegla nov rekord, saj se bo ponašala z največjim akumulacijskim jezerom v Evropi.

Z gradnjo te močocene dolinske pregrade so začeli leta 1974. Ko bo leta 1978 dograjena in z njo vred vgrajene turbine oziroma generatorji bo z ostalima elektrarnama skupine Malta dosegla kapaciteto 891.000 kilovatov, letna proizvodnja vseh treh pa bo znašala 890 milijonov kilovatnih ur. Novo nastajajoče akumulacijsko jezero za novim močnim jezerom je trenutno dolgo 3 kilometre in doseže do 80 m globine.

Pred nedavnim je bila pri betonski dolinski pregradi imenovani Kölnbreinsperre večja slovesnost pri kateri je predsednik državnega zbora Benya vgradil v betonski jez milijonti kubni meter betona. Slovesnosti so se poleg graditeljev udeležili tudi na-

mestnik kanclerja Häuser, ministri Leodolter, Androsch, Staribacher, Lütgendorf, Weihs in številni drugi predstavniki javnega življenja, med njimi deželni glavar Wagner, namestnik Bacher, Fröhbauer itd.

Direktor dipl. inž. Hauzenberger je v svojem govoru med drugim poudaril veliki pomen gradnje te elektrarne za preskrbo Avstrije z električnim tokom in izrazil graditeljem in številnim podjetjem, ki sodelujejo pri gradnji, iskreno zahvalo. Povedal je tudi, da je gradnja elektrarn skupine Malta eden največjih projektov, kar so jih kdaj gradile Avstrijske dravske elektrarne. Povedal je tudi, da bo po vsej verjetnosti še letos decembra začel obratovati prvi generator.

V okviru elektrarn skupine Malta so 2. avgusta preusmerili strugo Mele (Möll), tako da sedaj teče skozi jezero Rottau. Do jeseni bo Mela zajezena; vodna gladina Mele pa se bo vsled tega dvignila za 13 metrov, tako da bo za jezero nastalo 1 km dolgo jezero. Gradnja elektrarne pri Aninem mostu je skoro fiksna. Z gradnjo bodo začeli naslednje leto, dograjena oziroma obratovati pa bo začela leta 1981.